

Broj 3 • Ljubljana, mart 1934 • Godina XVI

Durđevdanski nagovor

St. Gruber, Krk

Sokolska omladino!

Uspeli smo se danas ovamo na ovu visiju, uzleteli smo iz svojih sokolskih gnezda, kao ptici ždralovići, da bliži nebeskim visinama, pozdravimo simbol naše mladosti — Proleće. Da pozdravimo težnju naših ideala — Sunce, i da pijemo rosu okrepe naše duše, da s ovog mesta proslavimo uskrснуće Prirode u raskošnom svom zelenilu, koje tako liči na vašu svežu mladost i odgovara lepoti vašeg Proleća.

S pesmom na ustima i oduševljenjem u srcu došli smo da u prirodi nademo poticaja za svoje ideale, za sve dobro i lepo što se u nama razvija.

S nama je dojezdio zeleni sveti Đorđe, praćen muzikom naših fanfara, okićen i vedar.

Sunce danas lepše greje, nebo vedrije se smeje.

Sokolske košulje vaše rude kao vrela krv i gore u novome Suncu, u novome Proleću.

»Đurđev danak — hajduški ustanak« — kaže narodna reč.

To je dan kada su se u davna vremena ropstva podizali narodni junaci u goru, koja je prolitala novim nadama; kada su u prirodi i žilama njihovim ponovno življe prokolali novi, sveži, pomlađeni sokovi novim životom, da se na »hajdučkom sastanku« tih naših boraca za slobodu dogovore za nove podvige i nova dela oslobođenja naroda svoga.

Da nije bilo ropstva, ne bi trebalo oslobođenja. Da nije tmine, ne bi trebalo Sunca.

Narod nam je slobodan...

— no što smo mi danas uranili, braćo Sokoli? Što nas je nagnalo da upriličimo današnji durđevdanski uranak?

— Da nema tmine, ne bi trebalo Sunca, da nema laži, ne bi trebalo Istine!

Naš je sastanak posvećen **Suncu i Istini**. — Posvećen je Zemlji i Nebu. — Proleću u prirodi i Proleću u dušama.

— I nama su s prolećem prirode u žilama življe krenuli sokovi života, a, obasjani Suncem, u nama se s lepotom prirode probudilo i ono lepo i sjajno i dobro što ispunja dušu našu. — Nije proleće samo u prirodi, u našim pesmama, u našim očima, u cveću i veselju; — proleće je u našoj mladosti, u našoj nutrinji, u našim srcima, u našim dušama, u našim idealima, — jer je Proleće sinonim naše Mladosti, jer je na našem Nebu Sunce koje krepí, diže, sjaji, žari; Sunce Istine, Pravde, Lepote, Dobrote; Sunce bratstva, snage, života: simbol, patron i svetac našega pokreta!

Etó, to nas je uzdiglo iz naših sokolskih gnezda na ovu visiju, jer smo žedni sunca, mladosti, proleća. — Takova okrepa dobija se i srče samo u našim bratskim sastancima, jer uz živo kucanje mladáni, sokolskih srdaca i naše veselije i življe zaigra, obodreno i oplemenjeno takovim idealima. Tu srčemo novu snogu, nove odluke i plemenitije oduševljenje.

Draga omladina, dragi Sokolići!

Današnji naš sokolski praznik, praznik proleća, praznik Sunca, durdevdanski sastanak, neka ti dađe novih snaga, novoga oduševljenja — i čuj što ti govori majka Sokolica, domovina:

— »O moj sinko, dušo materina,
Ako tebe suncu želja vuče
I u tebi smjelo srce tuče,
A ti leti nebu pod oblake —
Povrijedit te neće sjajne zrake.
Tko se boji, samo tom krilašca
Pali vrata ognjena sunašca.
Tebi sunce pozlatiće krilo,
Jer je nebu smjelo srce milo!«

Uzletićete smelo, dižite se, oduševljavajte se, napajajte se velikim sunčanim sokolskim idealima, napunajte se vrlinama, jačajte se snagom, bratstvom, dobrotom, lepotom!

»Vi ste ptići sokolići naše jugoslovenske Majke, vi ste nada — uzdanica genija Nacije naše, vi ste uspavani Zmaj roda našega: vaš odgoj, vaša snaga, vaša misao, vaš idealizam, vaša jaka volja prema idealima i nacije i čovečanstva, značiće za naš narod nove podvige durdevdanskih ustaša; značiće trganje svih spona i okova, kojima i danas hoće da nas razjedine i zarobe dušmani u kući i da nas sapnu neprijatelji s one strane penušavog Jadrana.

»Pa ako se ikada uzbune valovi našeg Jadrana, nevoljki da nose tuđe galije, pa ako ikad očujete prodirni upozoravajući vrisak Markova Šarca, što stražu straži vrh Učke planine, — vi udarite krilima smelo i tvrdo, prhnite gordo u vis i ozgo s azurnih plavetnih i slobodnih visina zaklikajte oslobodilački zov slobodna roda: »Svoje čuvaj, a tuđe ne diraj!« (Boko.)

Ne zaboravite nikada da sva vaša snaga, sve vaše vrline i vaši životi pripadaju samo majci Jugoslaviji, ne zaboravite da imate još braće u ropstvu i da ste dužni spremati se, jačati i oplemenjivati samo da služite svojoj jedinstvenoj, velikoj i moćnoj Otadžbini Jugoslaviji! Nju čuvati i braniti jedini je vaš zadatak!

To je smisao današnjeg našeg durdevdanskog sokolskog sastanka; — to nam je amanet durdevdanskih ustaša.

Svaki neka se zato sam sebi ovde zakune velikom zakletvom neumrlog Silvija:

»I kunem se ostatak tako
Dok mi božje sunce svijeti
I za tvoje slovo svako
I živjeti i umrijeti!
I kunem se cijela sebe
Žrtvovati tvome zmaju —
Iščupat će onda tebe
Kad mi srce iščupaju!«

Mladosti — Zdravo!

DURDEVĐAN

Naše viteške organizacije, — a razume se i naše Sokolstvo —, svake godine proslavljaju Durdevdan — durdevdanskim urankom. U rano praskozorje, kada je priroda odenuta u svoje novo zeleno ruho, polaze borci za otadžbinu u prirodu, na čisti vazduh, gde na svakom koraku miriši prolećni cvet, gde se svaka ptičica veseli lepoti prirode i obnovljenoj naravi, gde je sve u znaku preporoda, znaku obnavljanja i slobodnog razvijanja, gde sva-

ko biće slobodno diše kako su mu to priroda i prirodni zakoni odredili. Čovek sputan verigama, koje su mu nasilno nametnute, utiče se prirodi i prirodnim lepotama u kojima nalazi pokoj svoje duše, mir svoga srca i hranu svome duhu. Općenito je tako. Čovek se u prirodi, u tom divnom hramu Božjem oseća — čovekom, čovekom, koji je stvoren za više ciljeve, za ciljeve, koji su bliski samome božanstvu. U svakoj tuzi, u svakoj nevolji, pa i u svakom veselju priroda nas vuče, vabi, — u njoj se osećamo svoji, nepomućeni u svojoj radosti i zanosu. Osećamo da nas priroda razume, da ona deli s nama i dobro i zlo, i mi joj se predajemo, jer je još samo ona nepokvarena, nepodmićena, neporočna. Već i zbog toga zaslužuju naši durdevdanski uranci punu pažnju sveopštu potporu. Međutim ovi uranci znače za nas Jugoslovene još nešto, što je najmilije svakom zemaljskom stvorenju, a to je zlatna sloboda, o kojoj i Gundulić tako lepo peva u svojoj »Dubravci«. Borba za zlatnu slobodu — to je naš Đurdevdan.

Vekovno robovanje našeg naroda, koji je naizmenice potpadao pod vlast i turskog polumeseca, i mletačkog lava, i crnog dvoglavog austro-madžarskog orla, stvorilo je Đurdevdan i durdevdanske uranke — hajdučke ustanke. Jest, bili su to hajdučki ustanci, ali ne ustanci hajduka, koji su pljačkali i ubijali nedužne ljude i harali njihova imanja, već su to bili ustanci oduševljenih, fanatičkih domoljuba, koji su s puškom u ruci oslobađali i branili svoj kućni prag, svoje kućno ognjište od tadanjih silnih zavojevačkih naroda, koji su porobili čitav naš narod, svu našu zemlju. I u istoriji našega naroda čitamo vrlo često o takvim ustancima. Kome nisu poznati hajdučki ustanci za vreme velikog Vožda Karađorđa? Srpski deo našega naroda, koji je najveći deo žrtava doprineo na oltar našeg oslobođenja i ujedinjenja, podizao se svake godine »kada gora zazeleni« na sastanke, ustanke, bune, da brani svoje, da utire puteve oslobođenju i ujedinjenju ne samo svome, već i oslobođenju i ujedinjenju svih Jugoslovena. To treba da imamo na umu uvek, a naročito kada slavimo dan svetoga Đorđa. Ustanci su preteče kasnijih borbi i ratova za konačno naše oslobođenje i ujedinjenje. Zahvaljujući tim plemenitim hajducima i njihovim još plemenitijim pothvatima i ciljevima mi danas možemo da proslavljujemo durdevdanske uranke slobodno, nesmetano u slobodnoj i ujedinjenoj velikoj našoj otadžbini Jugoslaviji.

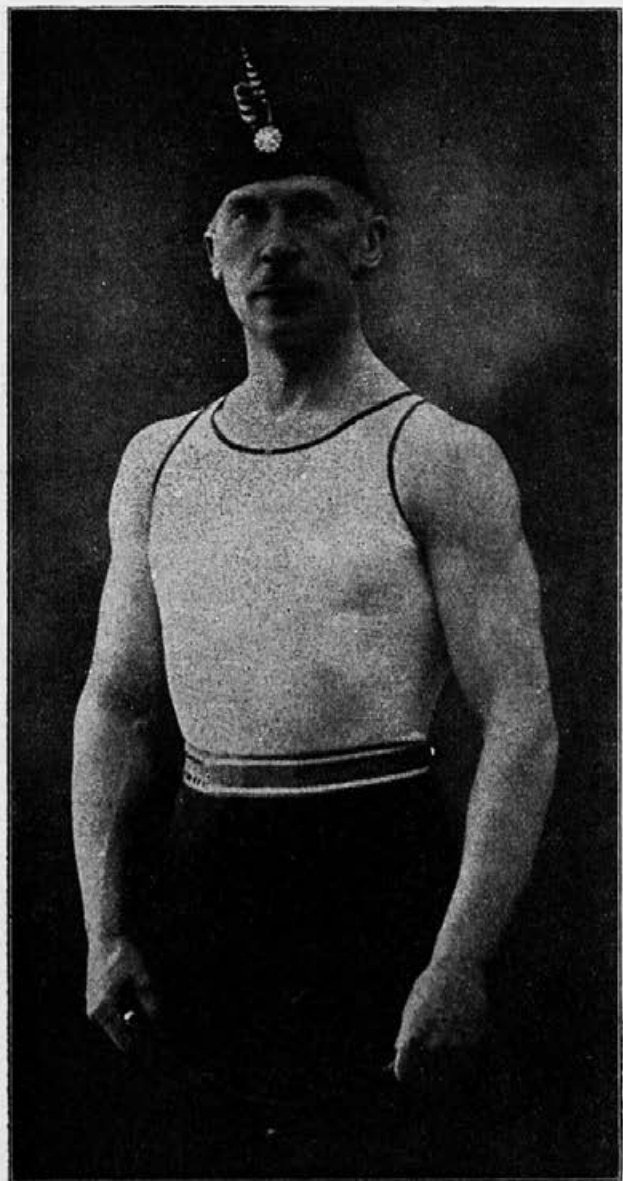
(Kljč.)

Dr. Viktor Murnik

Povodom šezdesetgodišnjice njegova života

Dne 25 o. m. slavimo jak, značajan i plodan jubilej — šezdeset-godišnjicu života brata dra Viktora Murnika. Jubilej je to smotrenog, svestranog i neumornog rada na svim poljima sokolske delatnosti, jubilej samopregora i određenog životnog cilja. Teško je da bi pero moglo da opiše plodan rad, uspeh i nastojanja br. Murnika, odličnog našeg brata, vođe, učitelja, oca i preporoditelja našeg Sokolstva u telovežbačkom i idejnom pogledu. Teško je proniknuti u dubinu njegova stvaranja, teško je oceniti uspeh tako ogromnog rada. Premalo ćemo reći ako našeg dragog jubilarca obaspemo sa svim našim ukrasnim pridevima, a koje on niti želi, niti je zbog njih radio i stvarao. — Put u Sokolstvo vodi kroz vežbaonicu —

— naglašava vrlo često brat Murnik. Tog svog gesla držao se je brat Murnik od prvih dana stupanja u sokolske redove, u koje je stupio — kao vežbač — u 19 godini svog mladenačkog života, života puna mladosti, zdravlja, elana i energije. I u srećan je čas stupio u učmali Ljubljanski Sokol, čiji se je rad uglavnom sastojao u paradama i mlaćenju prazne slame, da ga trgne iz zimskog sna i umetnog života, kojim je živio punih 30 godina, bez idejnog i telovežbačkog pravca. Bistri um brata Murnika i njegova nesaalomiva volja za rad i napredak u čistom sokolskom duhu pokrenuli su zardale kotače tog našeg matičnog društva. Treba da se započne ispočetka, rekao je brat Murnik. Uvideo je, da je Sokolstvo organizacija, koja treba da preporodi sav naš narod i Slovenstvo uopšte u duhovnom, telesnom i nacionalnom pogledu. Posvetio se je telovežbi i proučavanju Tirševih spisa, koje je proučio do potankosti tako, da je on bio prvi na našem Slovenskom Jugu, koji je pravilno shvatio Tirša i sokolski zadatak u našim krajevima. Stečeno svoje znanje počeo

je on da sustavno presađuje u redove svog društva a putem njega u sve ondašnje naše sokolske jedinice. Ali kao što svaka novost, bila ona dobra ili loša, nailazi na otpor, tako je i »novotarstvo« br. Murnika naišlo na jaku opoziciju starije braće, koja se nisu slagala s njegovim novim radom u društvu. Ali on ne sustaje. Jasno vidi svoj cilj, putevi su mu određeni. Telovežba ne sme da služi u paradne svrhe, već fizičkom i duhovnom preporodu naroda. Taj njegov rad odbacio ga je već u prvo vreme njegovog sokolskog rada na površinu, na najviša mesta. Već druge godine vidimo ga kao prednjaka, a treće kao načelnika društva. Od tada zapravo započinje pravi sokolski rad i pravi sokolski život u našem Sokolstvu. Osniva prednjački zbor, osniva ženske kategorije, u Soko privlači radnike i zanatlije. Soko postaje opšta narodna organizacija. Predava, piše, hrabri, obučava. On, a kasnije i njegove vrste polaze na svesokolske sletove i na međunarodna takmičenja, gde postizavaju sjajne uspehe, gde svojim izviđanjem udivljaju sve gledaoce. Sastavlja vežbe za sprave i bez sprava, stvara prava umetnička telovežbena dela. U tome još ga nije do danas niko premašio. On je vežbač-pesnik, vežbač-glazbenik, vežbač-kompozitor; u svemu dubok, stvaran, odlučan. Obogatio je našu telovežbenu literaturu bezbrojem svojih skladba, koje se odlikuju lepotom, efektnošću, smišljenošću. Njegovom sustavnom radu treba da zahvalimo da nas je upoznao i široki strani svet, gde su naše sokolske vrste pod njegovim vodstvom izvojile odlične rezultate i svetska prvenstva i prošli ime našega naroda. Kamo je on posegao sa svojom rukom, tu je moralo da bude uspeha. Nije nikad u svom životu poznavao površnosti, polovičarstva, diletantizma. Uvek je težio za savršenstvom. Zbog toga su i sletovi, bili oni svesokolski, pokrajinski, župski ili društveni, pod njegovim vodstvom bile sjajne manifestacije Sokolstva i njegova rada. Kao uzor čistog Sokola, tihog i radinog, obnašao je mnoge visoke položaje ne samo u svojem društvu kao načelnik, tajnik i starešina, nego i u župi i bivšem Slovenskom sokolskom savezu, pa i u Savezu slovenskog Sokolstva i Međunarodnoj gimnastičkoj federaciji. U Jugoslovenskom sokolskom savezu do 1929 godine bio je dugi niz godina načelnik Saveza, a u ujedinjenom Savezu Sokola Kraljevine Jugoslavije 1929/30 prvi je njegov načelnik. Šada je počasni predsednik Ljubljanskog Sokola. Još uvek vežba, još uvek sprema akademije i javne nastupe, još uvek vodi svoje društvo. Sa svojim je vežbačima pravi brat, demokrata, zato ga i pripadnici Ljubljanskog Sokola zovu omiljenim imenom »ata«.

Brat Murnik nije se istakao samo na telovežbačkom polju, na kojemu ga do danas nije niko dostigao, već je on vrlo mnogo stvorio i na idejnom i na književnom sokolskom polju, gde se je pokazao kao odličan poznavalac i tumač sokolske misli, koju je br. Murnik osvetlao sa svih strana. Brat Murnik stizao je na svako mesto. Murnika se in ne može da zamisli, a da pri tome ne dozovemo u pamet sav njegov predani rad u Sokolstvu. Brojni njegovi članci i rasprave, koji su pisani s apsolutnim poznavanjem materijala, odišu dubokom filozofijom kroz koju je on posmatrao osnove i pojave u sokolskom životu. I brojne njegove knjige i brošure, i razni njegovi članci, upute i rasprave, razasuti u »Vesniku tehničkog odbora« u »Prednjaku«, u »Sokolu« i raznim drugim listovima još i danas služe kao odlično gradivo za poznavanje Sokolstva i za uzgoj njegovih pripadnika. Njegova sokolska terminologija, koju je napisao pred lepi broj godina, još i danas služi za osnov našeg sokolskog nazivoslovlja. Svestranost i savršenost — odlike su njegova rada.

Brata Murnika možemo s pravom da smatramo ocem našega Sokolstva. Organizovao je slovenačko Sokolstvo, a kroz to sigurno i hrvatsko i srpsko, odgajao mu odličan kadar prednjaka i prosvetara, koji su se kasnije razili duž naše velike otadžbine, izvežbao sokolske vrste za međunarodna takmičenja, sastavio terminologiju, uveo u Soko red i disciplinu, stvorio bezbroj telovežbenih skladba, obradio i osvetlao sokolsku misao sa svih strana, povezao najpre slovenačko Sokolstvo s hrvatskim i srpskim, a kasnije ujedinjeno jugoslovensko s češkoslovačkim, poljskim i ruskim. Sav svoj rad žrtvovao je i darovao čitavom našem Sokolstvu, bez obzira na ime i pleme.

Bratu dru Murniku, prigodom njegova i našeg jubileja, želimo sve najbolje za dobro otadžbine i Sokolstva. — Zdravo!

(Kljé.)

a) Vis zadaj
b) Vis spredaj

Napred Sokoli!

Jošo Matešić, Generalski Stol

Napred Sokoli! Napred Sokoli napred bez prestanka. Napred smelog čela, a vedra pogleda.

Napred braćo! Nazad ni koraka. Napred sa snagom Sokola - Junaka! Uvek napred!

Napred! Jedna reč, ali jaka, snažna reč muževna. Reč sinova onog naroda, koji se nije plašio ničesa, kome je bila smrt ravnodušna kad je bila u pitanju sloboda i sloga.

Od prvih dana koracali su Sokoli smelo napred. Bez obzira na viku, bez osvrta na podmetanja, snažajući sokolskom otporu ove nasrtaje protivnika da slome Sokolstvo, išli su napred.

Ali ono je išlo napred. Ono je hrlilo k zvezdi slobode, koju je upalio na horizontu svoga roda, zarobljenog i podjarmljenog.

— Zora sviće, — kličali su Sokoli.

— Eto dana, — pevali su legionari zagrljene braće, koji su i krv dali za slobodu roda svoga.

Svanuo je dan, došla sloboda, došlo ujedinjenje, Uskrsnuće! Uskrsnuće davnih ideala.

Uskrsnuvši, Ona, Sloboda zalepršala je nad ujedinjenom braćom. A Sokoli su pod njenim okriljem, opojeni njenim veličanstvom, zakleli joj se na večitu vernost i poslušnost. Zakleli se biti verni slobodi i jedinstvu, državi i narodu.

I opet su pojurili Napred! Napred za svoju misao. Napred u naša sela. I sve je pohitalo za njima. Selo se našlo okupljeno sa braćom. Svi jednaki, svi braća. I opet je Sokolstvo nastavilo svojim — napred. Rušilo je prepreke, izgrađivalo bolje dane rodu svome.

Eto Uskrsa! Setićemo se uskrsnuća naših ideala, opojićemo se snagom njihovih uspomena, pa ćemo opet pohrliti napred.

Napred u Sarajevo i Zagreb!

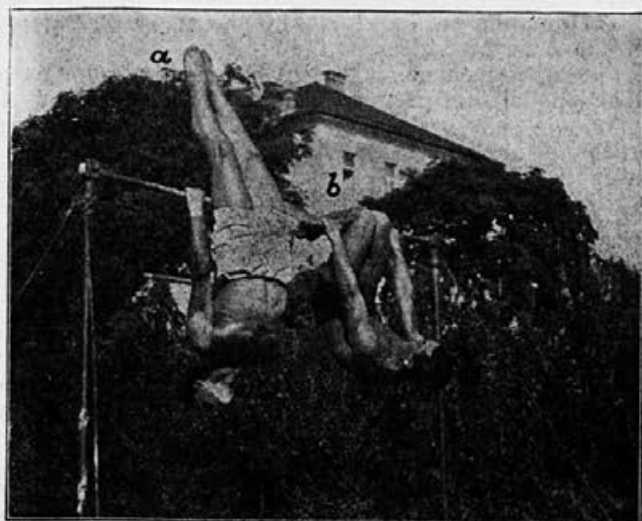
A onda napred do konačne pobede naše, do pobede Istine i Pravde!

Do pobede Sokolstva, Sokoli kao verna vojska svoje misli slediće svoj poziv, svoj poklik, lozinku i potstrek: Napred!

Napred Sokoli! Nazad ni koraka!

Napred u borbu, pobeda je laka!

- a) Vis zadaj strmoglavu
b) Zavesa v podkolenu
(obenožao)

Velikonočna gnjat

Gustav Strniša, Ljubljana

Bajtar Cene je bil največji poštenjak in največji revež v vsej fari.

Pa ga je srečal bogati mesar Tinač, ki je rad iz ljudi norce bril, in ga nagovoril:

»Kako Cene? Čul sem, da si za veliko noč zaklal najdebelejšega prešiča v vasi.«

Cene se je popraskal najprej za levim ušesom, potem še za desnim, a ker mu ni hotel vznikniti v možganih pameten odgovor, je rajši molčal.

»No, ali je res, ali ne?« je hitel mesar in ga potrepljal po rami.

»Ne vem, zakaj se norčuješ iz mene siromaka,« je dehnilo iz Ceneta, ki ga je užaljen mrko pogledal.

»No, Cene! Največji poštenjak si, zato ti pa dam posebno pravico. Če mi odneseš pleče, ki visi pri nas v dimniku, je tvoje. Sicer visi tam mnogo gnjati in lahko si izbereš, katero hočeš. Toda odnesti jo moraš tako, da te ne bom zasačil, sicer ti jih naštejem po hrbtu.«

»O, za pleče se pa človek že rad potruji, samo črno na belem mi moraš dati, kajti sicer se lahko premisliš in mi naenkrat na lepem pošlješ orožnike na vrat!«

In šla sta v Cenetovo koč, kjer je mesar Tinač napisal z velikimi, debelimi črkami, da ima Cene pravico do gnjati, ki jo mora odnesti tako, da ga mesar sam ne bo dobil, sicer mu jih Tinač lahko našteje po hrbtu po mili volji, ne da bi imel Cene potlej pravico tožiti ga za udarce.

Poslovila sta se in Tinač jo je mahnil domov, kjer je vsem pripovedoval, kakšno pogodbo je sklenil s Cenetom.

Cene je sedel pred svojo hišo in gledal po polju. E, kako lepo je vse zelenelo in še v njem samem je zabrstelo upanje na slastno šunko, saj je pozabil, da bo treba šunko šele odnesti Tinaču, ki jo ima dobro shranjeno in obešeno v dimu svoje sušilnice, v katero ni mogoče drugače kakor skozi vežo.

Velika noč je bila že pred durmi in Cene še vedno ni poizkusil svoje sreče. Sedel je doma pred hišo in premišljeval o gnjati, a ni se mu hotelo iti ponjo.

In ko je tako premišljeval, se je spomnil, da je pošten človek, ki še nikoli ni poizkušal komu kaj odnesti. Zdaj naj pa ukrade Tinaču gnjat? Res ima dovoljenje, toda ali ni to nekaj takega, kar močno cika na tatvino, saj bodo ljudje rekli:

»Domenila sta se, da dobi Cene gnjat, če mu jo ukrade z dimnika, tako, da Tinač ne bo videl.«

»Ne, tega pa ne, rajši sem brez šunka, bom pa močnik otepal« je sklenil Cene po daljšem premišljevanju in kamen se mu je odvalil od srca.

Ko je sedel na veliko soboto popoldne spet pred svojo bajto in gledal procesijo, mu je bilo kar nekam toplo pri srcu. Res je bil siromak, toda vsi vaščani so ga radi imeli, vsi ga poznali kot poštenega in pridnega bajtaria in zdaj se je otrešel tudi tiste skušnjave s šunko, zdaj je kar zadovoljen. Gledal je na poljano in smejal se je zemlji, ki se je dramila, cvetkam, ki so kimala med travo ter prisluškoval zvonjenju, ki je ubrano brnelo čez plan in dol.

»Dober dan!«

Cene je skoro skočil kvišku, tako nenadoma ga je predramil glas mladega Tinačevega pomočnika, ki je stal pred njim.

»I, kaj boš pa ti povedal, fant?« se je začudil bajtar.

Mladenič je pa odkril košaro in privlekel na dan debelo šunko ter mu jo ponudil:

»Tole so poslali mojster in še pismo zraven.«

Cene je vzel z eno roko pismo, z drugo šunko in nekaj časa oboje samo ogledoval. Potem jo je odhlačal v hišo, odprl pismo in čital:

»Saj sem vedel, da ne bo nič s Teboj, in prav je tako! Poštenjaku se vse zdi umazano, četudi ni prava tatvina. Pa ne misli, da Ti jaz pošiljam šunko. Pisal mi je brat iz Amerike, ki si ga nekaj časa imel pri sebi. Ker ga doma nismo marali, saj je bil prevelik potep. No, vidiš in spomnil se Te je in prosil za Tvoj naslov. Za veliko noč mi je pa naročil za Tebe šunko in priložil še deset dolarjev, ki Ti jih tukajle priložim, da si boš lahko privoščil poštene praznike, katere Ti voščim tudi jaz.

Pa brez zamere!

Tinač.

»O, ti šment ti!« se je zvilo Cenetu iz prsi in nič drugega. Urno je pograbil nož in načel šunko, kajti mesar je vedel, da je sam najbrže ne bo znal dobro skuhati, pa mu jo je skuhala mesarica kar sama.

In šunka je zadišala tako prijetno kakor prve vijolice. Odrezal si jo je pošten kos in zraven brtavs kruha. Odkoracal je pred hišo, se vsedel na klop in se zadovoljno zarežal, saj je zdaj še bolj začutil velikonočno veselje v svojem srcu.

Met diska. Začetna postava

Met diska. Končni položaj

**Brat
Bogumil Kajzelj
60 letnik**

(Glej članek na str. 87!)

20 godišnjica smrti brata dra Podlipnoga

18 marta t. g. navršilo se je 20 godina od smrti jednog od najvećih pobornika slovenske misli i uzajamnosti, velikog državnika i Sokola brata dra Jana Podlipnoga.

Ime pokojnog brata Podlipnoga usko je povezano s narodnom istorijom braće Čehoslovaka, a njegovo ime zlatnim je slovima upisano u knjizi istorije češkoslovačkog i uopšte slovenskog Sokolstva. Kao istinski Soko, koji je sokolsku misao prihvatio u celini, živio je on i radio u svom životu na svim položajima, koje je zauzimao, po sokolskim načelima: za sebe ništa — sve za narod i domovinu. Tako je radio i kao potpredsednik i kao predsednik grada Praga, tako je radio kao poslanik u zemaljskom saboru i kao predsednik Narodnog saveta, a naročito na vrhovima tadanjeg češkog sokolskog saveza.

1889 godine, kada je bila osnovana ČOS (Češka opština sokolska), stupa br. Podlipni na čelo ujedinjenog češkog Sokolstva i vodi ga, kao najposobniji i najvredniji, dugi niz godina, uvek uspešno u svakom pogledu.

Bio je čovek naročite čestitosti i radinosti, široke kulture i dobrog slovenskog srca — potpun Soko, Sloven i čovek, žrtvujući sve svoje sile i sposobnosti duhovnom, telesnom, nacionalnom i gospodarskom napretku svoga naroda i njegovoj slobodi i ujedinjenju.

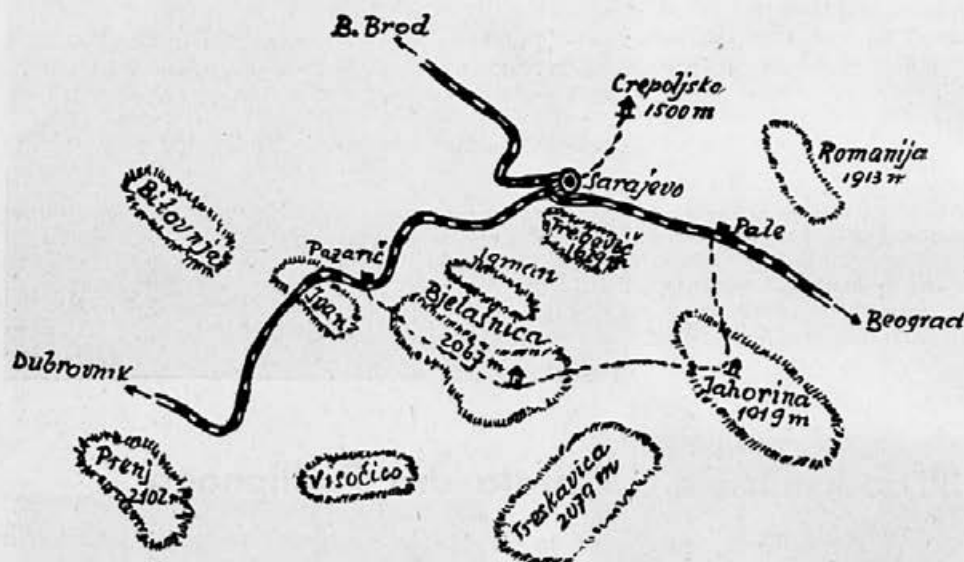
(Kljč.)

Brat Majnik Nande je vodil prošlo zimo dva smučarska tečaja v sarajevski župi. Pa se je spomnil Sokoliča in napisal zanj tale članek.

Pust dan je bil, ko smo s smučkami na ramah zapuščali Sarajevo. Nebo je bilo gosto prepreženo z oblaki in iz megle je rahlo pršilo. Po senčnih krajih je kopnel zadnji sneg. Marsikdo se je pomilovalno nasmehnil, videč nas natovorjene s smučmi. Kdo ve, če nimajo tisti prav, ki so nam nasvetovali naj vzamemo dežnike s seboj. Kislih obrazov smo merili sarajevske ulice.

Pri »malti« nas je čakal seljak Pajo s tremi žilavimi konjiči. Natovorili smo nanje smuči in nahrbtnike pa še posodo in hrano za teden dni. Zares so močni tile bosanski konjiči. Ko nam je Pajo zagotovil, da je na Crepoljskem snega skoro toliko na visoko kot na široko, so se nam tudi obrazi nekoliko zjasnili.

Istino je govoril Pajo. Krasne dneve smo preživljali na Crepoljskem ob najlepšem pršiču. Hitro so nam potekali dnevi ob pridnem učenju smučarskih

umetnosti, zvečer pa smo razpravljali o smučarstvu in poslušali seljake, ki so prišli v goste in pripovedovali o volkovih, volkodlakih in strahovih.

Pogosto smo šli na Bukovik ali na vrh Crepoljskog, odkoder je prekrasen razgled na bosanske planine. Cela veriga se jih blesti v daljavi, kot v srebro povite. Silno so me mikale. Slutil sem v njih krasen smuški svet.

Želja se mi je kmalu izpolnila. Nekega dne smo jo mahnili s Pal na Jahorino. Na Bistrici nas je prestregel uslužni Hasim, ki je za borih pet dinarjev prevzel težko breme mojega nahrbtnika na svoja ramena. Vrh mojega je naložil še dva, tretjega je vrgel preko roke in še je izgledalo, kot da mu vse skupaj ne dela posebnih težav. Čudil sem se mu, kako je z lahkoto brzel v opankah za nami.

Pod noč smo prišli k pogorišču kočice Prestolonaslednika Petra. K sreči smo imeli s seboj ključce do kočice »Vukeline vode«, ki leži nekoliko višje. Čeprav utrujeni, smo morali skuhati večerjo in urediti ležišča. Vsi premraženi smo se drugi dan prebudili na trdih slamnjačah. Toda, ko smo se popeli na vrh Gole Jahorine, smo bili bogato poplačani za ves napor. Kamorkoli je

segel pogled, nepregledni sneženi valovi kot oledenelo morje. Na kilometre daleč se razprostirajo griči in doli — pravi smučarski raj. Saj še narodna pesem pravi: »Kotlika je Jahorina planina, sivi je soko preleteti ne može.«

Zvečer je začel tuliti veter. Ko smo se drugo jutro prebudili, je še vedno močno žvižgalo okrog oglov. Čeprav neradi, smo morali zapustiti toplo kočo, ker smo se bali, da nam začne primajkovati hrane. Dokler nismo prišli na vrh, je še nekako šlo. Na vrhu

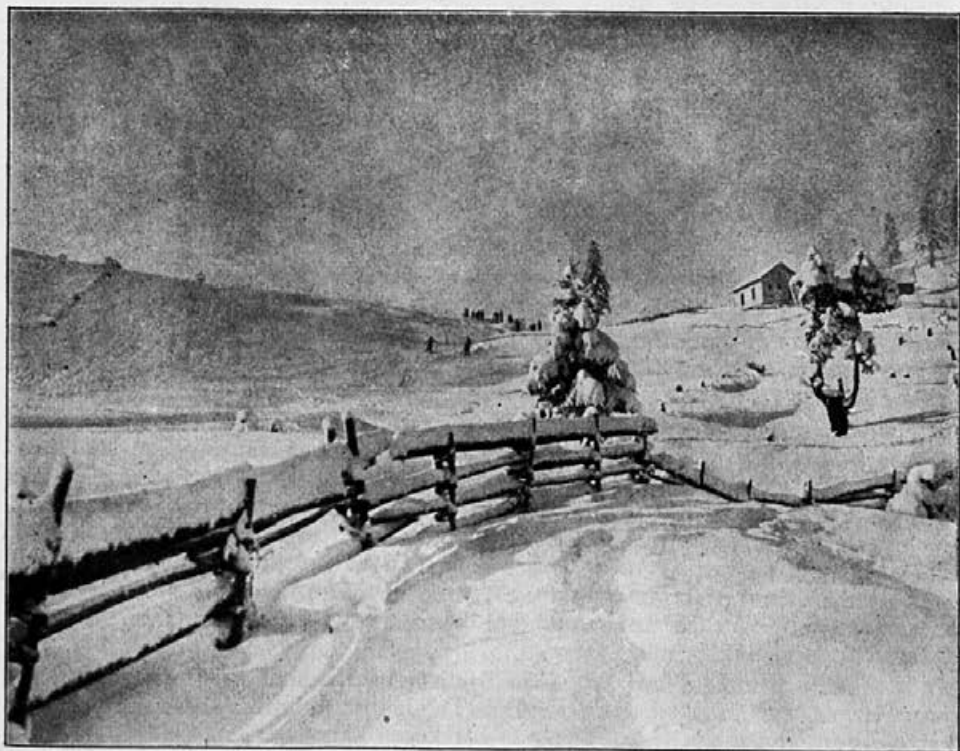
nas je pa zagrabil tak vihar, da smo se celo po ravnem s težavo pomikali naprej. V obraze nam je pihal drobne kosce ledu, ki so zbadali kot igle. Včasih smo se morali vleči na tla, da smo prišli do sape in se malo oddahnili. Zato je šlo pa tem lepše, ko smo vetru obrnili hrbet. Celo navzgor smo brez težave »jadrili«.

Ko smo se spustili proti vasi Diočiči, ni bilo več vetra in namah smo zašli v južen sneg, kar je seveda imelo tudi svoje posledice. Zabavno tragičen je bil prizor, ko smo se vsi kopali v mehkem snegu in so samo smuči opletale po zraku.

Pod noč smo prišli v dolino. V daljavi je blestela Bjelašnica tako vabljivo.

Crepoljsko, 1500 m

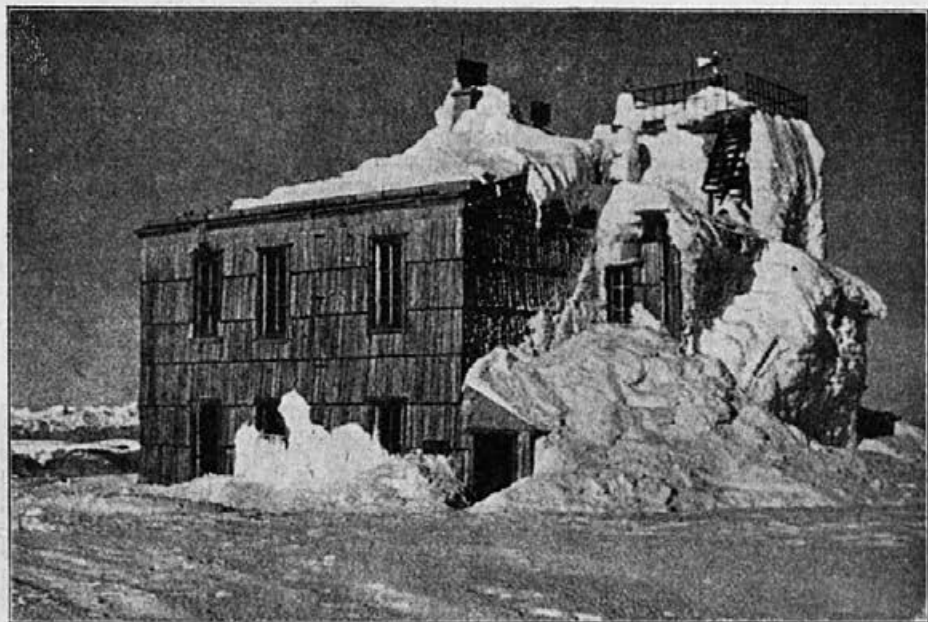

Crepoljsko, 1500 m

va, da smo kljub utrujenosti sklenili, po kratkem odmoru nadaljevati pot. V gostoljubnem hanu ob cesti smo se malo odpočili in povečerjali. Po večerji so postale noge še utrujenejša in spanec je silil na oči. Drug za drugim smo pogleli po klopih.

Svetliti se je jelo, ko smo mahnili naprej. Krasno jutro je pregnalo za-spanec in utrujenost. Dobre volje smo krepko vzeli pot pod noge, samo tupatam je kateri pozabavljal čez »drva«, ki so rezala v ramena, kajti prav do Močevičev ni bilo sledu o snegu. Zato smo se pa toliko bolj oddahnili, ko smo jih nad selom zopet natakneli na noge.

Nad Stirnim dolom nas je zopet zagrabil veter. Kljub temu, da je sonce tako lepo sijalo, nas je veter prepihal do kosti. Vsi trdi od mraza smo prišli

Meteorološki observatorij »Bjelašnica«, 2067 m

na vrh Bjelašnice, kjer smo se zatekli v prijazno okrilje toplega observatorija, ki je bil od treh strani popolnoma zameten s snegom. Gostoljubno nas je sprejel 72 letni čika Joso, ki že 9 let ni zapustil svojega visokega doma.

Krasen je razgled z Bjelašnice. Na vse strani se vrste nižji in višji vrhovi bosanskih planin: Vlašić, Bitovnja, Prenj, Čvrstica, Treskavica, Visočica, Jahorina, Trebević, Romanja. Prav tam, daleč na jugovzhodu pa se izgublja v somraku Durmitor. Vse te planine bleste v opojni belini, ki prehaja v nižini, kjer je že izginil sneg, v temnomodro. Zelo prostrana je Bjelašnica. Če se popneš iz dola na vrh in misliš, da si že na kraju, se ti zopet odpre nov dol in za njim nov vrh. Ure in ure lahko tako smučaš in še ne prideš do konca. Ko ponoči zalije mesec to ledeno valovje s srebrnobledo svetlobo, izgleda fantastično ko pokrajina na mesecu.

V viharju in megli smo zapuščali Bjelašnico. Ko smo prišli preko Mrtva-nja v Pazarić, nas je pozdravila pomlad. Teloh in trobentice so se sramežljivo skrivale pod grmovjem, po lokah pa je pozvanjal zvonček.

Sav naš rad i sva naša nastojanja treba da su posvećena boljitku naroda iz kog smo proizašli i od koga smo primili sve što imamo. Od njega smo primili i sva sredstva, kojima ćemo sve što je dobro usavršavati, a zlo iskorenjivati. I ideje nikle su u narodu ili u članovima tog naroda, koje su se polagano usavršavale i dobijale svoje zagovornike i branitelje. Kada su ljudi shvatili ideju, i kada su u njoj našli sve ono za čime su, možda, i samo nesvesno težili, prihvatili su je kao svoju vlastitu, niklu u njima samima. Pa to i jest njihova, narodna ideja, samo što je svaki pojedinac nije umeo izneti, najaviti i u život provesti.

A ideja mogla se u narodu brže širiti i zahvatiti čvrst koren istom tada, kada je mogla s uspehom da osvoji osećaje i težnje pojedinaca i da im da veselje i pobude za koristan rad, — kojim bi se mogla ostvariti, da bi postala idealom naroda.

Takva je i naša sokolska, slovenska ideja, jer za nju čovek radi s mnogo elana i samopregora, jer je u njoj sadržano ono, što nas usrećava i jača, što nam rad, život i borbu u životu čini lepom, vrednijom i opravdanim, koliko za narod, toliko i za svako pojedince, obuhvaćajući u sebi sva narodna nastojanja, sve njegove težnje i sav njegov život. Ona nam pruža široko i bogato polje rada, kojemu se svaki dobar Soko mora da veseli, i mora da nastoji da postane sposobnim za provođenje; otvara sam nove vidike za rad u budućnosti i podiže nas u red stvaralačkih i kulturnih naroda, koji su svesni svoga bistva i svoje uloge u promicanju dobra, lepa i plemenita, o širenju pravdnosti, istine, ljubavi i demokratizma, i u opšte o doprinosanju svojih vrednota za širenje pravog vaspitanja i obrazovanosti.

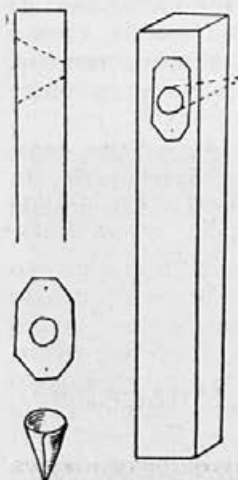
Naša sokolska ideja trebala bi nas zanositi, s njom bi se morali ponositi, jer sem svega ostalog ima u sebi moć nacionalnog uzgajanja, svestranog oplemenjivanja i usavršavanja svih čovečjih kreposti i vrlina. — A uzgoj, koji dobivamo putem Sokolstva, kada se on smišljeno i intenzivno provodi, izgrađuje nas u punovredne pojedince.

Ali u našem sokolsko-nacionalnom radu, pa i u doprinosanju bilo kakvih žrtava na oltar domovine, treba da nas uvek vodi geslo: »Ni koristi ni slave!« Treba naime, imati u vidu, da nije Sokolstvo stvoreno za pojedince da ga mogu iskorišćivati, da se pomoću njega mogu uzdizati i sticati položaje, već je ono stvoreno za ceo narod, kojemu jedino i služi.

A kada čujemo za geslo: »Pojedinac ništa — celina sve!« ne smemo to krivo shvatiti, kao da se, tobože, time misli potceniti vrednost i zasluge pojedinaca ili zapostavljati ga kod primanja dobra, koje nam Sokolstvo pruža. To vidimo i iz toga, što je sva briga posvećena celini — tek posredstvom pojedinaca, jer samo svestranim uzgojem pojedinaca, može se stvoriti svestrana uzgojena, vredna i svesna celina. A u dobru celine naći će svoje dobro i svaki pojedinac, samo što ne sme to shvatiti kao svoje lično dobro, na koje bi imao neograničeno pravo, već samo kao deo dobra, koje pripada celini i kojim ima samo celina pravo da raspolaže.

Svaki pravi Soko treba da bude toga svestan, ali mora biti svestan i svoje dužnosti i važnosti o širenju dobra i lepa. Sva velika dela, sve stvaranje zasluga je i plod narodne duše, čija se snaga stvaranja preko pojedinaca samo ispoljila. A pojedinac može u stvaranju biti samo u toliko produktivan i velik, u koliko je mogla i uspela da se u njemu odrazi stvaralačka moć narodne duše i energije iz koga je izišao i koji mu je mogao dati samo ono i onoliko, što i koliko je i sam imao.

Ob velikonočnem času se najbolj veselite piruhov, posebno ako so živo pobarvani. Nekateri jih okrašujejo, in še kako lepo! Pri nas zna to najbolj lepa, naša zdrava Bela krajina, na Češkem pa Moravska. Sploh je običaj okraševanja piruhov med Slovani razširjen od starih časov in je to zaljšanje lepo le radi tega, ker se uporablja pri tem narodna ornamentika. Nemci

piruhe tudi okrašujejo, vendar ti okraski so zelo preprosti in upodabljajo večinoma zajčke, piščeta, jagnjeta itd. Dasi so te živalce zelo mične na njihovih piruhih, vendar jih **ne smemo** posnemati, ker ni naše narodno blago. Živali slovanski narodni ornament ne pozna, zato iztrebljajmo to navlako. Na velikonočni piruh spada pristen narodni motiv in kvečjemu kratek napis kot posvetilo n. pr. Tebi, Marko, Janjo, Iz prijateljstva, Iz bratstva, itd. Le paziti moramo pri tem, da beseda ne bo prevladala ornamentov in vse delo imej lepo skladnost. Slikanje piruhov zahteva **potrpežljivosti in vztrajnosti**. Zato so za ta dela spretnejše ženske nego moške roke. V Beli Krajini, kot na Moravskem, se s tem poslom bavijo podeželska dekleta in žene. Prav nič ni čudno, da se ukvarja s tem lepim narodnim običajem podeželje, saj so ravno na deželi še ohranjene mnoge, prelepe stare šege in navade. Le pojdite v deželo zelenega Jurija in prepričali se boste.

Kako izdelujejo naše vrle Belokrajinke velikonočne pisanke? Pisanke jih imenujemo zato, ker se ti piruhi opišejo ali orišejo z voskom. Način je preprost. Napravi si pripravo za писаč. To je štirioglat lesen klinček, visok in širok 1 cm, ter 12 do 14 cm dolg. Od enega konca izvrtaj stožčasto jamico, ki naj bo zgoraj nekaj čez $\frac{1}{4}$ cm široka, spodaj nekoliko manj. V to stožčasto jamico vtakni kovinast lijček, ki ima spodaj za debelino šivanke široko odprtino. Lijček napravi iz tenke pločevine (škatlja paste za čevlje). Najboljša je medna (mesingasta) pločevina, ker ta obdrži več časa potrebno toploto. Zgoraj pokriješ s prebitim

pokrovčkom, sicer ti uhaja lijček iz luknje. Lijček napolniš s pristnim čebelnim voskom in spodnji konec segrevaš počevno nad svečo ali drugo primerno lučjo. Vosek se stali in priteče iz luknjice na lupino. Jajce držimo v levi roki, v desni писаč. Ker se vosek v lijčku strdi in to posebno v začetku, dokler se lijček prav dobro ne segreje, moramo neprestano segrevati spodnji konec. Tako pišemo-rišemo ornament na belo jajčjo lupino. Ko smo opisali ornament, jajce potopimo v rdečo, zeleno, modro ali vijoličasto bar-

vo in ga nato obrišemo s krpo. Slednjič jajce skuhamo. Pri kuhanju se vosek stali in ornamenti se nam pokažejo vidni kot beli. Marsikako jajce pri kuhanju počí. Zato lahko pišemo-rišemo z voskom tudi sirova jajca in jih izpihamo, namesto da bi jih kuhali. Vosek stalimo pa nad petrolejko. Skozi tako prazno jajce potegnemo lahko večkrat zavito-prepleteno vrvico, ki naj ima na koncu cofček. Nitke vzemimo istobarvne kot je pisanka in njeni ornamenti, sicer ne dosežemo skladnosti. Uporabljajte nitke DMC. Tako prazno jajce lahko obesimo v stanovanju kot spomin. Pripomnim naj, da Moravanke izdelujejo le prazne pisanke, toda brez vrvíce in se luknjice na obeh koncih lupine zamašijo s staljenim voskom.

Lahko izdelujemo pisanke s trdo kuhanimi jajci. Gre nekoliko počasneje izpod rok in končno stalimo vosek nad petrolejko.

Ornamente na pisankah pišemo-rišemo lahko v več barvah. To izvedemo, ako pomakamo jajce v več barvah in rišemo-pišemo na oni barvi, ki jo hočemo imeti v ornamentu. Barve, ki morajo biti anilinske in raztopljive v vodi, so strupene, zato previdno ravnajte, ako imate ranjene roke ali ustnice. Pri vsem delu služi prav dobro uporaba znane zbirke ornamentov na piruih in kožuih, ki jo je sestavil prof. A. Sič.

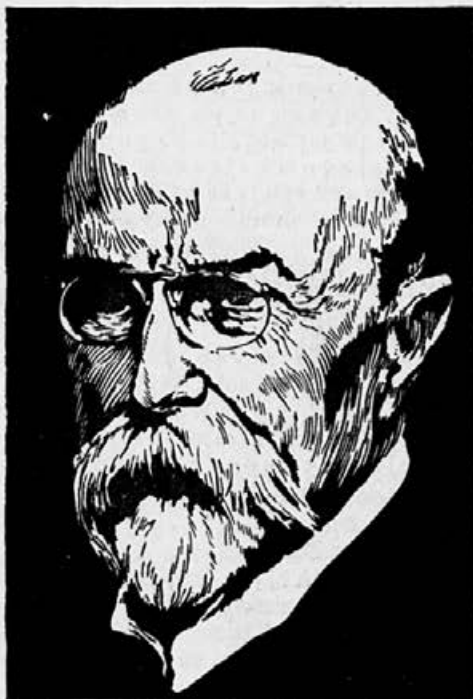
84 godišnjica života brata dra T. G. Masarika

Sedi naš sokolski brat, pretsednik Češkoslovačke Republike, brat dr. T. G. Masarik proslavio je dne 7 marta o. g. 84-godišnjicu svog nada sve plodnog života. U proslavam tog retkog jubileja učestvovali su i mnoge naše sokolske jedinice duž naše prostrane domovine.

Iako je brat Masarik u tako dubokoj starosti još je uvek svež, zdrav i radin. On i u svojim visokim godinama ne zna za besposlicu i bezbrigu: uvek radi, još uvek mudro vodi svoju ujedinjenu otadžbinu, kojoj je on u temelje uzidao sav svoj život, sav svoj rad — sama sebe. I umni život brata Masarika još je uvek u naponu, još uvek stvara velika duševna dela, koja odišu živim demokratizmom, ljubavlju, etikom, dubokom filozofijom. E. Ludvig, poznati politički istorik i odličan poznavalac ljudi, ispravno je utvrdio, »da je Masarik vladajući Demosten, koji bi u slučaju da dođe do ostvarenja Pan-evrope morao po svojim odlikama da dođe na pretsedničko mesto.« Što i za nas Jugoslovane znači brat Masarik nije potrebno da naročito ističemo.

Bratu jubilarcu, uzoru čoveka, Sokola, Slovena i velikog mislioca, kliče-mo i mi iz dubine svog sokolskog srca

Zdravo! — Na zdar!

Omer (s vrata Džimiu): Evo slika!

Ajnija (naglo se okrene, spaziva i strpa pismo u nedra): A šta Vi tu radite?

Omer: Hoćemo da gledamo slike, jer Džimi voli slike. (Seda i pokazuje Džimiu slike.)

Ajnija (Džimiu): Ah, kakav si, slika Ti se ukrala! (Za sebe) Da ga je moja rahmetli¹ nena² videla, bajlidsala³ bi se i trebali bi joj stravu salevati... A ja ga se, vallahi⁴, ne bojim. Nesam džaba⁵ telegentna⁶ devojka. To mi je i gospodin upravnik rekao. Pa što ćeš više: kuham, tarem, metem, perem, čitam, pišem, pa zar nisam telegentna? A da nisam telegentna, ne bi me moj Suljo ni voleo. (Džimiu) A od čega si Ti, kukavče, tako pocrnio?

Omer: On se tako rodio.

Ajnija: Pričaj Ti to nekom drugom. Da mi ga je izribati kecom i vrućom vodom, video bi, bi li bio crn... (Džimiu, koji je neprestano gleda) Šta Ti je, šta si blehnuo u me ko tele u šarena vrata?

Džimi: Džimi... ne znati što bela žena... kazati...

Ajnija: Ne znati, ne znati. A da si telegentan ko što si crn, znao bi.

Džimi: Džimi... voleti bela žena...

Ajnija: Kome Ti to kažeš, domuzine jedan? Da te čuje moj Suljo, kuku bi Ti ga bilo!

Omer: Ajnija, Džimi je dobar, nemoj ga ružiti!

Ajnija: Jes, da je dobar, ne bi bio crn ko šejtan⁷ sa šejtanskim imenom... Vidi Ti njega, kako mi i on zna voleti! Prešnije bi Ti bilo da se dobro otkiseliš i oribaš, neće li Ti to spasti s Tebe, što Ti se navuklo, pa da onda govoriš s telegentnom devojkom...

(Okreće mu leđa koketno. Iz susedne sobe kroz otvoren prozor, začuju se na gramofonu zvuci tanga. Džimi instinktivno ustaje i počinje izvoditi čudnovate pokrete rukama, nogama, glavom i čitavim telom. Ajnija i Omer ga u početku mirno promatraju, ali kad se Džimi sasvim približi Ajniji, izvodeći sve luđe svoje pokrete, ova vrisne i istrči napolje vičući.)

Ajnija (više na polju): Efendija, efendija, pomahnito... pomahnito crnac... (Međutim Džimi dalje nastavlja sa svojim plesom. Omer ga začuđeno promatra. U to se naglo otvaraju vrata i na njima se pojavljuju Behija, Alija i Hajrudin. Dr. Hajrudin, videći u čemu je stvar, dao je znak Behiji i Aliji da šute. Svi promatraju Džimiu. Nakon nekoliko časaka odlazi dr. Hajrudin, zaustavlja gramofon i opet se vraća. Kad je prestala muzika, prestaje i Džimi da pleše. Behija, Alija i Omer aplaudiraju. Cela ova scena s plesom traje 2 do 2½ minute.)

Alija i Behija: Bravo, Džimi!

Džimi (se klanja).

Omer: Bravo, Džimi!

Dr. Hajrudin (Aliji): Eto, imao si priliku, da ga vidiš kako pleše.

Alija: Baš mi je drago.

Dr. Hajrudin: Kad pleše, nikoga ne vidi i ništa ne čuje osim muzike. Da nisam zaustavio gramofon, on bi i dalje plesao.

Behija: To je interesantno.

Dr. Hajrudin: Jedan mi je drug, doktor, pričao zgodan vic u vezi s muzikom i doktorskim pozivom. Kad god vidim Džimiu da pleše, setim se toga vica.

Alija: Da čujemo.

Dr. Hajrudin: Jedan vešt doktor stavio je jednom vojniku, koji je u bici izgubio nogu, drugu nogu, tako, da je onaj vojnik opet imao dve noge i dobro se osećao.

¹ pokojna, ² baba, ³ zanesvestila, ⁴ Boga mi, ⁵ badava, ⁶ inteligentna, ⁷ davo.

Ali kad god bi začuo kakvu svirku, ova bi nova noga počela sama da igra. Posle se ustanovila, da je to bila — ciganska noga...

Behija: Zaista zgodan vic. (Zvoni telefon.)

Alija (odlazi do telefona i govori): Halo, ovde »Gajretov« muški konvikt... Jest, ja sam na telefonu... Dobar dan, gospodine pretsedniče... Jest, došao je... Evo ga kod mene... Samo izvolite, gospodine pretsedniče... Što, već ste ručali?... Dobro, onda dodite na kavu... Do viđenja, gospodine pretsedniče... (Spušta slušalicu; Behiji i dr. Hajrudinu) Gospodin pretsednik će doći kroz pola sata. (Smešeći se tapše dra Hajrudina po ramenu) Eto Ti punca kao naručen... već pita za zeta... (na vratima se pojavljuje Ajnija s krpom u ruci; ulazi nepoverljivo pod utiscima pretrpljenog straha; ne vidi Džimija koji gleda kroz zatvoren prozor.)

Ajnija: Jeste li ga svezali, gospodine upravniče?

Alija: Koga, Ajnija?

Ajnija: Ma onog crnog šejtana.

Alija: A što bismo ga vezali, Ajnija?

Ajnija: Pa zar nije pomahnito?

Alija: Nije, Ajnija, ono je on igrao.

Ajnija: Vala, ako je ono igra, onda ja nisam Ajnija. Sreća moja te sam telegentna devojka, pa ga se ne bojim (primećuje crnca, malo se trgne, ali se opet ohrabri i stoji mirno).

Alija (smešeći se): Tako je Ajnija. A sada još malo pospremi po kancelariji, doći će gospodin pretsednik.

Ajnija: Dobro, gospodine upravniče.

Behija: A ti, Omere, odvedi Džimija u dvorište, a posle možete otići do sokolane.

Omer (radosno): Dobro, mamice. (Džimiju) Hajdemo, Džimi.

Džimi i Omer (odlaze).

Alija: A mi hajdemo da završimo s ručkom, jer će brzo gospodin pretsednik doći. (Ajniji) Eto, sad ćeš biti sama, pa požuri s pospremanjem. (Odlaze svi osim Ajnije.)

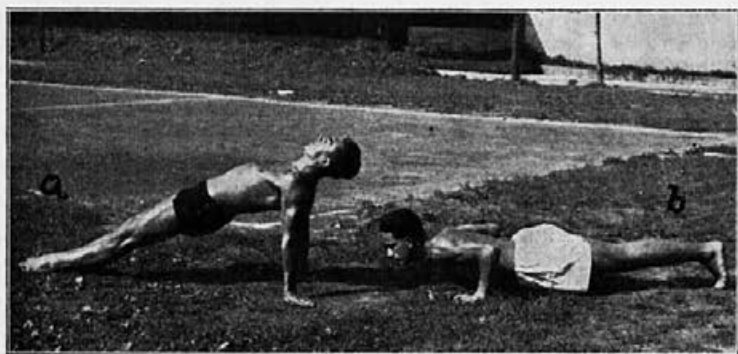
Ajnija (kad su otišli): Hvala Bogu kad sam sama! Od jutros me nešto ovde (pokazuje na srce) izgrize, što ne mogu da pročitam Suljino pismo. Taman ja počni, a poso te smeti, ili neko na vrata. E sad ću ga, vala, moći serbez¹ pročitati. (Vadi pismo iz nedara i, zamuckujući, čita ga.) Draga mo-ja Aj-ni-ja! Mo-gu-ti ja-vit da sam zdra-vo koje i te-bi želim. I ba-bo je zdra-vo i svi su u se-lu zdra-vo. U muf-ta-ra ote-li-la kra-va dvoj-ke, a Aj-ku-na ša-ba-no-va uda-la se čak u Pri-dor. (Baš je ovaj moj Suljo pametan momak! Nastavlja) Draga Aj-ni-ja! Mogu ti ja-vit da sam ju-čer u-šje-ko do-bra ko-la drva i da se naš uči-telj ože-nio s ne-kom ko te-li-graf štan-ga ovde glu-ho bi-lo. Mīs-lim se ja u se-bi, ama ne bih ti da-o svo-je Aj-ni-je za dva-jes na-kih. (Blago meni što me voli. Nastavlja) A ba-bo obra-zli, pa zak-lo ov-cu i po-zvo ih u na-šu baš-ću. Ja ko mla-di po-slu-ži-vo a ona me gle-da i sve o-ba-ra oči. A ba-bo im re-če da će me že-nit, a ona ka-že mlad je još ne-moj... (Vidi ti onamo nje! Šta se to nje tiče? Nastavlja) Sa-da pri-mi sr-dač-ni i ko-lo-sal-ni mah-suz se-lam² od tvog cje-lo-kup-nog Su-lje. (Za sebe) Hm! Bojim se da ga ona teligraf štanga ne opsihiri i da mi ga ne preotme. Nije šala voliti se od malehna, pa da sada drugi dođe na tvoje mesto. Ama, vala, neće dok je Ajniji na ramenu glave! (Ulazi Alija.)

Alija: Što je, Ajnija, jesi li gotova? Požuri, živa bila!

Ajnija (trpa pismo u nedra i dovodi fotelje u red): Gotova sam, gospodine upravniče.

Alija (sedajući za svoj sto): Dobro, Ajnija. Sada idi, pripravi kavu i pazi: čim dođe gospodin pretsednik, posluži nas. Ali nemoj da zakasniš kao neki dan, nego odmah dođi!

¹ s mirom, ² pozdrav

a) Vzpora ležno pred rokama

b) Sklek ležno za rokama

Ajnija: Hoću, gospodine upravnice. (Odlazi.)

Alija (sam): Čini mi se da će današnji dan imati naročiti značaj za nekoga. Ne znam da li će me ovoga puta predosećaj prevariti. (Začuje se glas automobilske trube) Eto gospodina predsednika. (Ustaje i pođe vratima, na kojima se pojavljuje dr. Hajrudin.) Ostani ovde idem pred gospodina predsednika. (Alija odlazi, a dr. Hajrudin ostaje sam razgledavajući slike na zidu. Malo zatim ulaze dr. Asim i Alija.)

Alija: Gospodine predsedniče, ovo je dr. Hajrudin.

Dr. Asim (rukujući se s dr. Hajrudinom): Neobično mi je milo, što sam se upoznao s onim čovekom, o čijem radu sva javnost najlepše govori i piše. i piše.

Dr. Hajrudin: I meni je naročito milo, što sam se upoznao s gospodinom predsednikom Glavnog odbora »Gajreta«. Verujte, to je bila moja davnašnja želja.

Alija: Sedite, gospodo. (Sedaju za okrugli sto.)

Dr. Asim: Jutros pročitah u »Jugoslovenskog pošti« da ste jučer doputovali u Sarajevo i mnogo sam se obradovao.

Alija (Asimu): A ja upravo jutros ne pročitah novine i, verujte, stao sam kao ukopan, kad sam ga video u svojoj kancelariji.

Dr. Hajrudin: Pa kako ste, gospodine predsedniče? Kako napreduje »Gajret«?

Dr. Asim: Hvala na pitanju, dobro. I »Gajret« lepo napreduje, naročito u poslednje vreme, kako smo počeli uvoditi sokolski duh u našu organizaciju.

Dr. Hajrudin: To me mnogo veseli. Samo treba još više aktivnijeg rada.

Dr. Asim: Naravno.

Dr. Hajrudin: Svi »Gajretovi« odbori stupili su u sokolske redove. Ali nije glavno stupiti u sokolske redove i nositi sokolski znak. Treba zajedničkog rada, izgrađivanja, stvaranja.

Dr. Asim: Tako je.

Alija: Gajretova je omladina oberučke prihvatila sokolsku ideju. Moji su pitomci najveseliji u dane kada idu u sokolanu.

Dr. Asim: Upravnici ostalih naših internata javljaju mi, da je i kod njihovih pitomaca odličan odziv za Sokolstvo.

Dr. Hajrudin: Koliko će to koristiti našoj omladini!

Dr. Asim: Točno.

Dr. Hajrudin: Naši su đaci navikli na umni rad, dok fizički rad, većina njih, zapostavlja. Po sokolskim principima treba jednako paziti i na fizički i na umni rad, drugim rečima, duša i telo moraju se paralelno odgajati.

(Ulazi Ajnija, donosi kavu s tri šalice i odlazi.)

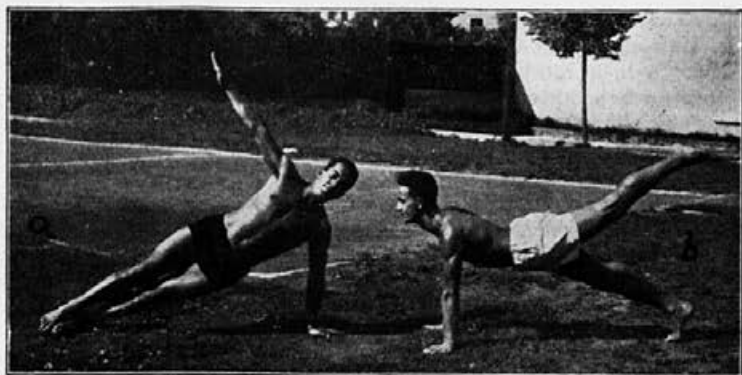
Dr. Asim: Imate pravo.

Dr. Hajrudin: Radi toga sam i došao, gospodine predsedniče, da vidim, kako stoji sokolska stvar u »Gajretu«.

Alija (toči kavu i poslužuje; sva trojica piju).

Dr. Asim: U dobar ste čas došli. (Nudidra Hajrudina cigaretom) Pušite li?

- a) Vzporedno ležno
bočno levoroč-
no, d. odročiti,
dlan dol
- b) Vzporedno ležno
za rukama, l.
zanožiti

Dr. Hajrudin: Hvala, ne pušim.

Dr. Asim (pripaljujući sebi cigaretu): Bolje je i Vama i Aliji što ne pušite. Mene je kancelarija naučila da pušim.

Dr. Hajrudin: Razumem Vas. Tu je kuća, kancelarija, brige, rad za »Gajret« i za narod, sve se sastalo.

Dr. Asim: Mi »Gajretovi« radnici naučili smo da radimo za narod. Naš je ideal: pomagati narod i otadžbinu.

Dr. Hajrudin: Sokolstvo to isto hoće i to isto postiže na drugi način. Zato sam duboko uveren, da će »Gajretov« rad, naslonjen na sokolsku ideologiju, doživeti veći uspeh.

Dr. Asim: To je tačno.

Dr. Hajrudin: Naročitu pažnju treba obraćati na našu omladinu. Ona svakako mora proći kroz sokolske redove.

Dr. Asim: Na taj ćemo način dobiti sokolske radnike, koji će nam uvek dobro poslužiti.

Dr. Hajrudin: Jedan deo tih radnika uputićemo u naša sela, da uvedu naš muslimanski elemenat u Sokolstvo.

Dr. Asim: Naravno.

Dr. Hajrudin: Istina, već je ušao priličan broj muslimana — seljaka — u sokolske redove, ali to nije dovoljno. Treba ih, što je moguće više, uvući i zainteresovati za Sokolstvo.

Dr. Asim: Bi li to bila »Gajretova« inicijativa u pravom smislu?

Dr. Hajrudin: Da. »Gajretovi« radnici na selu bili bi u isto vreme i Sokoli. Oni bi radili kao i uvek u duhu »Gajretove« organizacije, a kao članovi sokolskih četa pomagali bi razvoj sokolske misli među muslimanima.

Dr. Asim: To je odlična ideja.

Alija: Zaista, odlična ideja.

Dr. Hajrudin: Drugi deo naše omladine radiće u gradu i tako ćemo i selo i grad uvući u zajednički život.

Dr. Asim: Sokolstvo mora pobediti i postati temelj našeg državnog i narodnog života.

Dr. Hajrudin: Njegova je pobjeda osigurana, jer se drži načela: jedan narod, jedna država, jedno Sokolstvo. (Kucanje na vratima.)

Alija: Slobodno. (Ulazi jedan pitomac, pozdravlja i predaje Aliji brzojav.)

Pitomac: Gospodine upravniče, izvolite potpisati prijem ovoga brzojava (daje mu brzojav i olovku).

Alija (potpisuje priznanicu i daje pitomcu, koji odlazi pozdravljajući): Sigurno neka čestitka. (Asimu i Hajrudinu) Izvinite jedan čas. (Otvara brzojav i najpre čita u sebi, a onda sav radostan čita na glas) »Na sokolskim takmičenjima za prvenstvo Jugoslavije u Beogradu pobedio vaš bivši pitomac Kasim Resulbegović, student filozofije. Iskreno čestita inženjer Kurtović.«

Dr. Asim: Divna stvar!

Dr. Hajrudin: Zaista, divna stvar.

Alija: Ovde je bio odličan vežbač i školski radnik. Zato sam bio duboko uveren, da će na ovogodišnjem školskom natecanju biti ili prvi ili među prvima.

Dr. Asim: Perspektive našeg novog života i rada postaju sve više ružičaste. (Ulaži Behija.)

Behija: Dobar dan, gospodine predsedniče!

Dr. Asim (ustaje i pozdravlja naklonom): Dobar dan, gospodo!

Behija: Alija Vam je čestitao Almasin završetak studija na konzervatorijumu, a ja Vas nisam, ima dva dana, videla, pa Vam ovom prilikom čestitam Almasin uspeh, sa željom, da od nje dočekate sve najbolje i najlepše! (Pružam ruku.)

Dr. Asim: Hvala Vam, gospodo! (Rukuje se; dr. Asim seda.)

Alija (Asimu): Je li doputovala Almasa?

Dr. Asim: Jest. Došla je jutros ranim vozom.

Dr. Hajrudin (ustaje): Gospodine predsedniče, dozvolite mi da Vam i ja čestitam Almasin uspeh i da Vas ovom prilikom...

Dr. Asim: Znam što mislite. Almasa mi je sve ispričala: Vaše poznanstvo na matineu našega poslanstva u Pragu, Vašu brigu oko njenog popularisanja u muzičkom svetu i najposle — Vaše odnose. (Ustaje) Svako mi je o Vama najlepše pričao. O Vašem nacionalnom radu cela javnost piše. Zato se, dragi Hajrudine, ne protivim Vašim vezama i predlažem, da večeras, kod moje kuće, obavite zaruke, kako bi Vam današnji Đurđevdan ostao u večitoj uspomeni. (Pružam ruku; dr. Hajrudin savršenom pristupa dr. Asimu i rukuje se s njim.)

Dr. Hajrudin: Neobično sam srećan! Nema reči, kojima bih iskazao svoju radost.

Behija (rukuje se s dr. Asimom): Gospodine predsedniče, priključujem se Vašoj roditeljskoj radosti.

Dr. Asim: Živi bili, gospodo!

Behija (rukuje se s dr. Hajrudinom): A Vama, gospodine doktore, želim, da Vaš budući život bude isto tako lep kao i ovi časovi! (Dok ona govori, Alija ustaje i rukuje se s dr. Asimom.)

Dr. Hajrudin: Hvala Vam, gospodo, na tako divnoj želji!

Alija (rukuje se s dr. Hajrudinom): Od sveg srca Ti čestitam! (Smešeći se tapše ga po ramenu) Ja sam znao da će današnji dan imati naročiti značaj za nekoga...

Dr. Hajrudin: Kako vidiš i ja podoh Tvojim tragom.

Alija (smešeći se): Pa i vreme Ti je. Nećeš do veka ostati momak.

Behija: Pardon. (Prilazi telefonu) Halo, 5-67... Jesi li to Ti, Almasa? (Daje slušalicu dr. Hajrudinu.)

Dr. Hajrudin: Ovde Hajrudin... Zdravo, Almasa... Jučer... A Ti jutros... Otac mi je pričao... Evo ga sedi sa mnom... U »Gajretovom« muškom konviktu... Pristao je na naše zaruke... Da... Večeras ćemo ih kod Tebe obaviti... Da... Pripremi Tvoju kompoziciju »Osmeh proletne noći«, jer je još nisam čuo... Jest... Neću se ljutiti, ako otviraš nešto i Bethovenovo, Vagnerovo ili Verdijevo, jer su to muzički klasici, koje ti odlično interpretiraš... U redu... Do viđenja... večeras... (Spušta slušalicu; za vreme njegovog govora Behija, Alija i dr. Asim stoje i tiho pričaju, prateći njegov razgovor prijateljskim osmesima.)

Dr. Asim (kada je dr. Hajrudin prestao da govori, gleda u svoj džepni sat): A sada bih Vam, gospodo, nešto predložio: u 3 sata je »Gajretova« motociklistična utakmica, koju moramo posetiti. Moj auto Vam stoji na raspolaganju, pa ćemo se zabaviti do večeri, a na večer ćemo proslaviti kod mene zaruke.

Behija, Alija i dr. Hajrudin: Prima se.

Dr. Asim: Onda, hajdemo polako.

Behija, Alija i dr. Hajrudin: Hajdemo. (Odlaze: najpre dr. Asim, pa Behija, onda dr. Hajrudin i poslednji Alija; zavesa se lagano spušta.)

(Svršetak.)

Mislio sam da ste mi — brat

Glineni brežuljci. Po njima drvene kućice. Crne. Čadave. Naherene. Kraj kuće drvena staja. U njoj je kravica. Siromašno je hranjena kuruzinom. Čeka da zablista proletno sunce. Vući će plug. Žute i glinene vlažne brazde zaleskaće na suncu. Među njih će biti bačena zlatna zrnca kukuruze.

Seljak. Jadno odelo na njemu. Oskudno živi. On znađe: Ima krajeva lepih. Rodnih krajeva. Jedno zrno bačeno u zemlju donosi tim ljudima dve stotina novih zrna. O, kako je to divno... Da, kod njega to nije tako. Jedno njegovo zrno donosi samo dvadesetak zrna... Jest, ono je crnica, a ovo je neplodna glina... Ne može da donese toliko.

»E, onda seli s te neplodne grude...!«

»Ne, ne, nikuda s tog glinenog brežuljka...!«

Ove su grude tvrde. Teške su. Neplodne su. Ali drage su... Drage su mu... Draga mu je ta zemlja, koja mu je dala te tvrde žuljeve... Zemlja je tamo, istina, rodna, ali nije natapana njegovim vlastitim znojem. A i prosvetar u Sokolskoj četi je govorio: »...ništa nije tako lepo kao gruda koju si natopio svojim znojem...«

*

U gradu je na trgu. »Milostiva« je ispreturala sve zelenje, što je doneo na trg. Naškubila je usne. Zafrknula je nosom. Odnela je punu košaru seljakovog zelenja. Ostavila mu je u rukama dva dinara... Toliko je cenila njegove žuljeve... Tvrde žuljeve.

*

Sokolska četa. U njoj je brat učitelj kraj brata seljaka. Brat lečnik, brat sudac, brat... Kako je to lepo. Jedni nas osećaji vežu za tu žutu grudu, tešku, neplodnu... Lep je onaj »Ti«... Njegova priprosta seljačka duša ne bi znala opisati onaj osećaj, koji je prostrujao njegovom dušom, kada je čuo: »Ti, brate, seljače... i kada je čuo da sme i on reći »Ti, brate, lečniče...«

*

Gospodin. Lak cipele blistaju. »Halbec« na glavi. Crne »štrafaste« hlače...

Seljak. U opancima je. Košulja mu je iz grubog domaćeg platna. Šubara iz ovčje kože...

Susreće se. Skida šubaru gospodinu, koji na kaputu ima sokolsku značku: »Zdravo!«

Brat-gospodin staje: »Kakav je to bio pozdrav?! Ko Vas je tako naučio! Zna li, da sam ja za Vas uvek gospodin?!...«

»Izvinite, ja sam mislio, da ste mi — brat...!«

Met kopja, početna postava

Naši pesnici

Pomlad

Rica, Ljubljana

Drami se tiha priroda,
žarki čez polje hite
sekajo — meči ognjeni
led, ker tali sneg se že.

Zvonček pokuka iz trave:
»Dolgo sem spal, dober dan!«
Sonce ga draži z višave:
»Vstani lenuh ti zaspan!«

Teloh prihuljen se smeje,
lep je pomladni ta svat,
glavico belo si greje:
»Res li pri nas je pomlad?«

Drobna trobentica piska,
potok je zažuborel,
valček se v travi zabliška,
vsak je pomladi vesel!

Sokolskoj četi

Žika Nikolić, Vera kod Vukovara

Sokolska četa, mala na selu
Uprava njena agilno radi;
Da sokolsku ideju podigne više
Boljem napretku i boljoj nadi...

Omladina svijesna sokolske misli,
Stupa u članstvo, veselo i rado,
Znajući da time sa svojim članstvom
Širenjem Sokolstvu povećavaju stado.

Oh, kako je lijepo biti Soko
I sokolske misli privoditi kraju;
Ali pokraj svega treba biti
Uzor četi i svome rodnom kraju

Ustrajte, Sokoli, na diku našu
Veselo u vežbi širite krila
Neka se s nama diči i diže
Naša otadžbina Jugoslavija mila

Mi

Vjekoslav Janežko, Virovitica

Sinovi smo novog v'jeka
Krvca naša žešće vrije,
Al' smo djeca majke stare
I za nju nam srce bije.

Svijetli su nam ideali,
A duh mladi pun poleta,
Mi smo željni sv'jetlih zraka
Djeca smo i ovog sv'jeta.

Mi hoćemo da nam sunce
U svaki kut doma sine,
Stog stavljamo svoje sile
Na žrtvenik otadžbine.

Pa će mirno oci reći
Na mladima svijet ostaje,
A zvijezde će naših snova
Na obzorju da se sjaje.

Basen

Srnjak se klatil je po hosti
v zavetju varnem pred zverino.
Zato oprezoval ni dosti,
smukaje sočnato brstino.
Nagonoma pa po navadi
je stopal le na kamenje,
tako je puščal vzadi
sledu le rahlo znamenje.

Ko k vodi nekdam krene pit,
na kamen stopi mahovit,
mehak, res kamen čudovit.

Naslednji dan spet pazi manj
in nehote zagazi nanj.
Tedaj ogleda ga v osupu:
»Oh, saj si živa stvar«, mu reče,
»srce mi trepetá v obupu,
gorjé me tvoje bridko peče,
odpusti, glej, skesan sem ves!«

»Če naj zaleže kasni kes«,
krastača žalostno odvrne,
»to vedi, sin poskočne srne:
kdor pazi, kam mu noga gazi,
srce ne bo ga nič bolelo,
krastači pa bo pleče celo.«

Poletimo tamo

Ivan Majcan, Senj

Poletimo tamo gde stradaju ljudi,
gde suze majka i sestara teku, —
a u srcima braće ljubav se budi
preziruć rane što bole i peku.

Jer tamo žive ljudi, ogranak roda,
što patnje duge kroz stoleća broje,
i dok iz nutrinje im šapće sloboda
na straži Slovenstva odvažno stoje.

Njihove škole, ognjišta i grobovi
postadoše plenom pod vlašću tmine,
i dok se Istran za goli život bori
telo mu glođu izglednjele psine.

Sakupimo sile — da složne u letu
kukavnih ljudi zapreke sruše, —
i snagu ljubavi pokažimo svetu
pred kojom strepe podmukle duše.

Jer svesni vere, što našu braću diže
na otpor za svetu stvar rodne im grude,
u borbu za pravdu smelije nas diže —
duh sloge i bratstva koj' krepí nam
ljude.

I sunce slobode nad Učkom kad zasja,
svih patnja i boli nestaće tragom, —
potpuna biće tada Jugoslavija,
a dušman pred njenom strepiće snagom.

Velikonočna

Fr. Rojec, Ljubljana

Velika noč je spet prišla
da spomni nas na Kristusa,
kako sirotne je ljudi
osrečeval z dobrotami,
a za plačilo blagih del
on grozno smrt je pretrpel
na križu, kamor mu teló
približi Judje so zato,
ker je učil, da vsi ljudje
naj med seboj se ljubijo
srčno kot bratje in sestre
in vseh krivic se oprosté!
Res škoda, da ta nauk ni
na zemlji združil vseh ljudi
v prijateljstvo, ki vse povsod
bi vojnih hudobij, grozot
rešilo, in vsak človek zdaj
imel bi tu življenski raj!

Pamet je bolja ko žamet

A. Francevič, Ljubljana

Med vojno častnik mlad iz Debrecina
pohajkoval je sam po vznožju Krima.
Privede pot do grajske ga ograde.
Pa vstopi, da ogleda si nasade.

»Juhej, jelene tu imajo, eljen!«
zakliče Jokaj, razvedrila željen.
»Tako si bridko sabljico odpašem
in rogatina čilega zajašem.
Pradedi so na konju nam živali,
potomci naj na tleh bi osiveli?«

Videč nakano tujega gospoda,
»Nikar!« zavpije hlapec, »bo nezgoda.
Žival vas ne pozná
in lahko podivja«.

»Hehe, le stojte
pa zame se ne bojte,
usoda sama to veselje
pošilja v pusto mi brezdelje!«
Pri tem pa spretno, kot bi mignil,
rogaču je na hrbet švignil...
Tedaj pa jelen sunkoma zaruka,
pod veje zdirja, jezdeca osmuka,
pa nadenj plane in ga suje z rogom:
o Jokaj, ti nesrečni Jokaj, z Bogom!

Ko grajski prihitijo tja osuplo,
mu vse že razmrcvarjeno je truplo,
a duh njegov se seli med očake
— v oddelek za bedake.

Podaj nam život!

Dr. V. V. Rašić, Beograd

»Život je borba!« Kako da nije!
Život je strašan, zao, pakostan,
Nečast i zloba samo se vije
I život truje, pada žalostan!

Pa zbilja, ljudi, je l' to istina:
Da život uvek protiče tako?
Zar kaos večno, nikad čistina,
Zašto je život k'o pravi pako?

Zar žarko sunce što svetlost daje
Ne može svima svetlosti dati,
Prosvetliti um, srčane kraje,
Ljubavlju Božjom srce zgrijati?

Još kako može, — da kako može!
Al' treba život k'o Božje delo
Priznati javno, — pomози, Bože!
Svesno i časno, pošteno, smelo!

Tad bi se žiće drukčije svilo!
Prestali očaj i jad i tama,
Oružje naše tada bi bilo:
Vera, ljubav i nada sama.

Tad' bi nestalo davola zloga,
U srca naša ušla bi sloga
I čista ljubav Gospoda Boga
Prešla na braću i bližnjeg svoga!

Gospode Bože, prosvetli ljude
I deci svojoj spasenje pruži, —
Bez vere Tvoje pusto je svude
I sam nas bezdan od svuda kruži.

Pomiluj sve nas, — oživi život,
Dosta je bilo greha smrtnoga, —
Dole okovi i sami Kivot,
Podaj nam život Duha Svetoga!

Već se spremaju

Julkica D. Lukić, Putinci — Srem

Spremaju se braća sestre
Za sokolski bratski slet,
S nestrpljenjem očekuju
Da otpočne njihov let.

Let u bratsko Sarajevo,
U taj divan grad
Da pokažu bratsku ljubav
Da pokažu slogu rad.

Ali, braćo sestre drage,
Kad podete k Sarajevu
Setite se, setite se
Ko nam stvori ovu slavu.

Setite se da počiva
U svom hladnom grobu
Onaj, braćo, koj' i život
Dade za slobodu.

Za to, braćo, kod odemo
Propustiti ne smemo,
A da grobu ne odemo
I venac ne položimo.

Zimski san će da nestane
Iz prirode ove,
Proleće će da osvane,
Jer ga Uskrs zove.

Uskrsnuće nosi snage,
Vjere punu nadu;
I podiže duše drage
U selu i gradu.

Da se radom svojim sada,
Duše pomladene,
Podignu sva srca mlada, —
Sve Jugoslovene.

Da u bratskom zagrljaju,
A sa snagom mladom,
Koriste svom zavičaju
Idealnim radom.

Sokoli će prvi znati
Zasukat rukave,
Za Dom ako treba dati
Svi će svoje glave.

I njima će prolet ova
Dati snage nove,
Da će jato Sokolova
Letit kud ih zove

Truba, koja svuda peva,
Da ori do neba,
»Eto braćo, Sarajeva,
I belog Zagreba!«

Spremite se da i tamo
Pokažemo svima,
Koliki smo, i da znamo
Biti Junacima!

Naraštajče . . .

Dura Ž. Čolić, Srp. Moravice

Naraštajče, zdravo da si!
Budi snažan, budi jak,
Tvoje ime nek' te krasi,
Da si Soko nek' zna svak'.

Uzvišeno ime ti je,
Ponosi se vazda s njim;
Tvoje srce nek se grije
Vrlinama sokolskim.

Naraštajče, zdravo da si!
Budi snažan, budi jak,
Znajde uv'jek ko si, šta si,
Pos'o ti baš nije lak.

Za svoj narod uv'jek radi,
Dužnost ti je sveta to;
S djelima se dobrim sladi,
Milo čedo sokolsko.

Uv'jek budi u svom zvanju
Domovine vjeran sin,
Budan budi, noću, danju,
Nek se boji dušmanin.

Kada um mi počeo da pamti,
Za te srce stalo je da plamti.
Tebi prvi poletije snovi,
Tebi prve pjesme i stihovi.

U Tebi sam gledao Majku svetu,
Koja sve mi bila je na svetu
Pa sam Tebi od mladosti rane
Posvetio sve moći i dane.
Za Te sam se zalagao živo —
Nikad na Te ni mi bilo krivo.
Molio sam: Pozovi me Mati,
Pa da vidiš što će sin Ti dati!

I Ti si me pozvala još mlada,
Želnog svetog stvaranja i rada.
Što sam znao — sve Tebi sam dao,
Sve je moje — ništa nisam krao!
Jer što imam sve pripada Tebi,
Da ni Tebe, — ni ja imo nebi,
Preci moji — sinovi su Tvoji —
Tvoja djeca — roditelji moji;
A ja stvor sam i slab i bez snage,
Da ni Tebe, Domovine drage.
Ti si mene odgojila mlada,
U krilu me Ti držiš i sada.
Ti ćeš jednom i mjesta mi dati,
Gdje će trudne kosti počivati.

Tebi, koja sve si meni dala
Nisam reko kao mnogi »Hvala«!
Već sam Tebi dao zavjet vječan,
Da u radu za Te biću srećan.

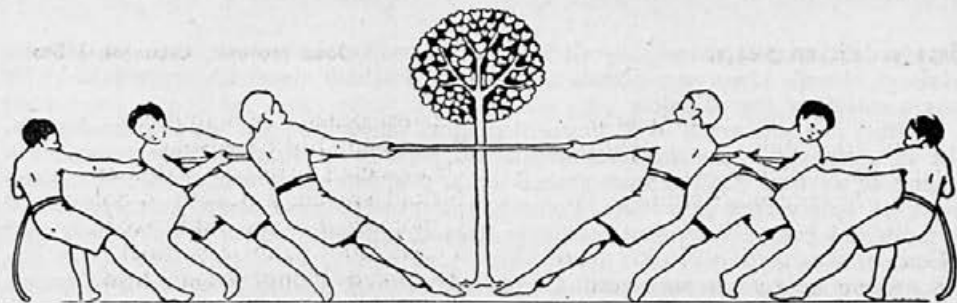

I zaoro brazde sam duboke,
Rušio sam brdine visoke,
Orao sam i brijegom i dolom,
Nekad srećan, a nekad i s bolom.
U pomoć mi malo ljudi skoči,
Već u crnoj zgubiše se noći.
Ali nikad klonut nisam htio,
Pa ma život izgubio cio.
Čvrstom voljom pobjeda je bila
Meni plaća najdraža i mila,
Kuju Tebi dao sam za hvalu,
Tebi, najmilijem Idealu.
Dok su drugi bučno orgijali,
Dok su mladost svoju uživali,
Dotle sam Ti žrtvovao dane,
Dotle Tvoje vidao sam rane;
Koje su Ti oni zadavali,
Što su tako i jadni i mali.
Al svejedno: najteže su rane,
Rukom djece kad su zadavane.
To sam znao, pa sam htio da Ti
Budu vjerni Srbi i Hrvati.
Uz suradnju braće nebrojene
Stvarali smo cvet Jugoslavene.
Slijepima smo oči otvorili,
Izdajice rada progonili;
I priveli grad i selo bijelo,
Da majčino poljube čelo.

A sad, majko moja najmilija,
Reci, da li rad moj Tebi prija,
Da l' me trebaš jošte il je dosta,
Bi li napred, al' na mjestu osta'?

Čujem, gdje mi dovikuješ milo:
»Radi, sine, još ni dosta bilo!«
Radim, Majko, i raditi hoću
Ako treba za Te u smrt poč' ću.
Ljubav moja za Tebe je jaka
Da bi i smrt za Te bila laka.
Neću klonut, neću da se bojim,
Jer ja s Tobom i padam i stojim.
Volim pustit da mi kožu deru,
Nego Tebi okrenuti vjeru.
Umiraću i misliti na Te: —
Nema sladeg nego život za Te.

To je vjera Tvog neznatnog sina;
Tebi, moja ljubavi jedina:
Tebi dati sve što si mi dala,
Srce, puno svetih ideala.
Mog si dio i srca i duše
Zvezda moja sred noći i tnuše. —
Ljubav mi je prva i jedina:
Jugoslavka — moja Domovina!

Radovi našeg naraštaja

Preko Macedonije in Črne gore k Jadranu

Bogdan Lipovšek
Ljubljana

(Dalje.)

Bilo je že mračno, ko smo dospeli v vas Perovo. Mirna in tiha vasica brez ljudi. Sedli smo pred neko kočo in čakali, da bi se kdo pokazal. Kmalu so začele hoditi domov kmetice s polja, za njimi pa so možje prignali konje, oprtane s koši rib. Skoraj so se zbrali vsi okoli nas, prinesli mizo in stole, nas pogostili in razpredel se je pomenek. Pogovor je nanesel na to in na ono in končno tudi na vas Perovo. Tedaj pa se je oglašil star rbič in dejal: »Pred kakimi tridesetimi leti sem prišel v ta kraj. Poskusil sem svojo srečo z ribolovom. Videl sem, da bo zaslužek, zato sem si napravil hišico in prodajal ribe v Resan. Kmalu pa so se pridružili še drugi in počasi ustanovili vas, ime so ji dali po meni. Jaz sem Pero, selo pa Perovo.«

Med tem časom so poiskali za nas stanovanje. Mahnili smo jo h kmetu, ki nas je pogostil z ribami in razgrnil po tleh ovčje kože, na katerih smo utrujeni od celodnevne hoje v trenutku mrknili.

Drugo jutro smo zgodaj vstali. Toda v hiši ni bilo nikogar več, vsi domači so bili že odšli na polje. Le najmlajši sin našega gostitelja nas je počakal. Zahvalili smo se za gostoljubnost in namerili korake proti Sv. Naumu.

Merili smo široko cesto, kjer se nam je razgrinjal pogled na eni strani na ogromno jezero, na drugi pa na krasna žitna polja. Vso to lepoto smo občudovali do vznožja velike planine Galičice. Široka cesta se je izgubila v ozko strmo stezo, ki se vzpenja proti planini Galičici. V najhujši pripeki, točno opoldne, smo prispeli do graničarjev. Poprosili smo jih vode, ki so jo nam seveda takoj prinesli. Obenem pa nam je kapetan, poveljnik tej četi, pregledal legitimacije in nas nato povabil na kosilo, katerega se pa seveda nismo branili. Po dveh urah odmora smo se morali posloviti od ljubeznivega kapetana in odriniti dalje. Še eno uro hoda, pa smo stali na vrhu Galičice, kjer teče meja med našo državo in Albanijo. Tudi tu bedi obmejna straža, ki nas je enako ljubeznivo sprejela ko dolnja. Nismo se dolgo mudili, je bilo treba hiteti, da pridemo pred nočjo v samostan Sv. Naum. Pot, ki nas je vodila k Ohridskemu jezeru, je prekrasna. Na neki višini smo su ustavili ter občudovali veličino in lepoto jezera. Gotovo bi bili še dalje strmeli v to veličastno sliko, toda grmenje in debeli oblaki na nebu so nas odtrgali od mamljivega razgleda in pohiteli smo k zaželenemu smotru. Ko smo stopali po dolgem, krasnem drevoredu, ki drži v samostan, smo se razgovarjali, kdo pojde k predstojniku samostana. Silili smo drug drugega, nazadnje pa sklenili, da ga vsi trije skupno poprosimo prenočišča. Ko stopimo na samostansko dvorišče, nam pride naproti iguman, tako se namreč imenuje najvišji duhovnik v samostanu. Spoznali smo po njegovi rdeči kapi, kamilanka imenovani. Komaj smo povedali, česa bi radi, že nam je dal sobo in želel, da bi se dobro počutili v njihovi sredi. Odnegli smo svoje nahrbtnike v odkazano sobo, nato pa odšli k večerji. Po zakusku je troperesna deteljica še nekaj

časa sedela na samostanski ograji in zrla na velikansko jezero, nato pa hitro v »brljavi semenji«. Spali smo seveda na tleh, na posebnih slamnatih preprogah, ki jih imajo nalašč za prenočevalce.

Drugi dan smo vstali okoli 10. ure dopoldne. Ogledali smo si kapelico Sv. Nauma. Ta je namreč ena najstarejših pravoslavnih kapel v vsej Srbiji. Poleg znamenitih napresnic ali fresk stoji v sredi grob, kjer je pokopan sv. Naum, umrl l. 920., kateremu je tudi cerkev posvečena. Poleg kapele pa štrli velik stolp, katerega je dal zgraditi naš kralj. Notranjost stolpa je lepo poslikana. Slike je delal baje neki Nemec.

Odrinili smo v prastaro mesto Ohrid. Oddaljeno je dobrih 30 km od Sv. Nauma. Pot drži veseskozi ob jezeru samem. Tu pa tam se nekoliko oddalji od brega, se dvigne v ključih, nato se pa zopet niža proti jezeru. Lepota in čistota vode nas je mikala, zato smo se spustili s cestnega nasipa k jezeru in se zagnali v mokri živelj. Dobri dve uri smo se kopali, nato pa osveženi korakali dalje proti Ohridu. Malo pred mestom samim smo prišli do naše vojne mornarice na jezeru in do tako zvanih Ohridskih izvorov. Od tu pa smo v pol ure prispeli v Ohrid. Ogledali smo si razpadajočo trdnjavo, na kateri se še dobro vidijo obrambni stolpi in zid. Došli smo tudi v samostan Sv. Klimenta, v katerem so redovnice, si ogledali cerkev, potem pa se vrnili v mesto. Ob dveh ponoči smo se z vlakom, kakršen vozi v Prilep, odpeljali nazaj v Skoplje. Vlak se tu ne mudi, saj vozi celih 18 ur 350 km. Kljub temu nam je čas hitro minil. Ponoči smo bili sami v vagonu. Zleknili smo se in trdno zaspali na trdih klopih. Spali smo dolgo. Zbudil nas je šele revizor, ko je pregledoval vozovnice. Ko sem se ozrl na uro, sam sebi nisem verjel, kajti kazala je dve popoldne. Torej še šest ur in rešeni bomo te nesrečne vožnje. Pokrajina, po kateri nas je vozil vlak, se odlikuje po slikovitosti. Železnica se vije neprestano med samimi visokimi hribi, poraslimi z lepimi gozdovi. Malo pred Tetovim pa se vzpne proga na skoro 1000 m visoko planoto, imenovano Bukovnik, ki je dobila svoje ime po košatih bukovih gozdih. S planote smo se spustili v dolino in kmalu dospeli v Tetovo.

Šar planina se dviga takoj nad Tetovim, kamor kaže svoja strma, široka pobočja, ki sličejo od tu našim Karavankam. V Tetovu bi bili morali izstopiti in kreniti preko Šar-planine v Prizren. Toda to smo zvedeli šele potem, ko smo bili že v Prizrenu. Od Tetova do Skoplja pa vozi vlak veseskozi ob državni cesti in tu smo mogli šele presoditi hitrost našega vlaka, ko smo gledali avtomobile, ki so drevili po cesti.

Pritolčki smo v Skoplje ob osmih zvečer. Poiskali smo takoj že znano »Veliko Medreso«, kjer smo še enkrat prenočili. Naslednji dan pa smo jo ubrali preko Kačaniške Klisure, kjer stoji tulbe Muse Kesedžije, v Uroševac. Od tu smo z avtobusom oddrdrali v Prizren. Poleg nas treh in nekega častnika so sedeli sami Arnavti. Nagovarjali so nas v arnavščini, toda razumeli jih nismo, srbski jezik pa so zelo slabo ovladali. Med potjo smo imeli trikrat defekt, tako da smo prišli v Prizren namesto ob šestih šele ob pol devetih. V popolnoma neznanem kraju nismo vedeli, kam naj se obrnemo. Ferijalnega saveza pa tudi ni bilo. Zato smo vprašali stražnika, ki nas je sumljivo gledal, kje je katoliška bogoslovna. Po kratkem iskanju smo jo našli in dobili dovoljenje za prenočišče.

Imeli smo srečo, da smo prišli v Prizren ravno na večer pred tržnim dnem. Zgodaj smo se v jutru vzdignili in šli ogledovati okolico. Pot nas je peljala iz mesta v ozko sotesko, ki jo tvori Prizrenska Bistrica, vse dalje in dalje, dokler nismo prispeli do samostana Sv. Arhangelov, katerega je zgradil že car Dušan in so ga potem Turki kasneje razbili. Poleg ene ali dveh malo vidnih fresk so nam tu pokazali še jamo, v kateri je bil baje pokopan car Dušan, preden so ga Turki odnesli kdo ve kam. Povzpeli smo se tudi na staro Dušanovo trdnjavo, kjer so nam pokazali skriven rov, po katerem so dobivali živež med obleganjem. V mestu samem pa smo se pomudili v cerkvi sv. Petka, kjer je bila najprej pravoslavna, nato so jo Turki spremenili v mošejo in ima še sedaj polno napisov v arabščini. Po izgonu Turkov pa je postala zopet pravoslavna. Sedaj je zaprta in jo kažejo le še tujcem. Znamenita je tudi Sinana-paše džamija, zgrajena iz materijala, ki so ga Turki vzeli iz razrušenega manastira sv. Arhangelov. Ko smo si ogledali vse te stavbe, smo zavili na tisto stran mesta, kjer je bil tržni dan. Ta je za nas seveda najzanimivejši, ker mi tega ne poznamo. Nad sto »bul« prodaja svilen blago, srajce, nogavice in razne

domače izdelke izredno poceni. Ko smo se mi trije pojavili na trgu, so nas seveda takoj obstopile in ponujale vsevprek. Nakupili smo nekaj stvari za spomin. Vendar pa z nami niso mogle biti preveč zadovoljne, kajti znali smo pobarantati, da nas niso preveč odirale, kot je navada, če yidijo tujca.

Zapustili smo Prizren. V jutrnem soncu smo korakali proti Djakovici. Tu pa smo že občutili južno podnebje: že v ranih urah je tako žgalo, da smo se komaj vlekli dalje. Toda »volja naša največja je moč«, je pel A. Aškerc. Volja premaga vse. Veseli, četudi prašni, smo dosegli Djakovico, za katero se pa nismo dosti zmenili, saj je samo dolga vas; potem pa strumno proti Dečanom. Okoli 7. ure zvečer smo prispeli v vas Dečane. Tu smo vprašali nekega Arnavta, kje stoji manastir Visoki Dečani. Seveda nas ni razumel, le ko je slišal besedo Dečani, nam pokazal smer. V trdni temi smo se ustavili pred velikim samostanskim poslopjem. Odvedli so nas k igumanu. Ta se je zanimal za naše potovanje. Ko je bil razgovor pri kraju, so nas spremili v posebno hišo, kjer smo dobili na razpolago sobo, prav tako opremljeno kot v Ohridu.

Drugi dan so nam razkazali cerkev. Sezidal jo je car Štefan Uroš III. Dečanski leta 1330. v spomin na zmago pri Velbuždu (Čustendil). Vsa cerkev je poslikana s freskami, med katerimi so najznamenitejše Uroša III. samega in njegove žene. Pokazali so nam tudi njegovo balzamirano truplo, ki leži v posebnem zaboju pred oltarjem. To truplo hodijo ljudje častiti in ko ga poljubijo, se morajo po vseh štirih preplaziti pod samim zabojem.

Spremljali so nas še k naravnim izvrom kisle vode, kakršne je tod v izobilju.

Poslovili smo se in odšli v Peć. Bilo je še zgodaj, in ker smo imeli le osemnajst kilometrov dolgo pot pred seboj, smo jo prav počasi mahali proti našemu namenu. Med potjo nismo Bog ve kaj doživeli in videli, saj je povsod le žito in koruza. Okoli ene popoldne smo prispeli v Peć: Nahrbtnike kmo pustili v bližnji kavarni, kjer smo kosili in odšli v patrijaršijo, ki stoji dobro uro daleč od mesta. Tu nas je iguman zopet prav prijazno sprejel, toda prenočišča nismo dobili, ker je imel slučajno vse sobe oddane. Ogledali smo si cerkev, njene freske, med katerimi najlepša predstavlja sv. Savo. Pokazali so nam tudi odprtino zraven glavnega oltarja, ki je tudi vsa na presno poslikana in je bila šele pred kratkim odkrita. Ko so namreč popravljali glavni oltar, šo podrli zid in našli to odprtino polno dragocenosti.

Morali smo misliti na prenočišče, zato smo se vrnili v mesto. V neki kavarnici smo iztaknili primerno sobo in se nastanili v njej. Povsod sami čilimi. Prekrasna za pogled. Ker smo hoteli naslednji dan do Andrijevice, smo šli zgodaj spat. Okoli desete ure zvečer pa smo se vsi trije zbudili, kajti »človekoljubne« živalce nam niso dale miru. Potožili smo drug drugemu svoje gorje. Ker pa so nas sovražnice le preveč napadale, smo sklenili, da rajši spimo v gozdu ko pa v sobi. Potihoma smo se spravili iz hiše, da nas ni gospodar čul, kajti gotovo bi bil nad vse užaljen, če bi povedali, kaj nas ni zadovoljilo v tako krasni scbi. Odtihotapili smo v gozd in poglobili po listnatih tleh. Ze sem dremal, ko me zbudi moj tovariš in me opozori, da se ne daleč od nas nekaj sumljivo giblje. Res smo opazili v temi tri črne sence, ki so se plazile proti nam. Zašepčemo tovarišu, naj molči, kajti sence so nenadoma izginile. Kar preseka nočno tišino oster klic: »Ruke u vis!« Pri tej priči se dvignejo tri postave in namerijo na nas puške. Vsi prestrašeni brez pomisleka dvignemo roke. Tedaj stopi bliže orožnik, ki nas je sprva imel za Arnavte, in nam osorno pojasnil, da tu spati ni dovoljeno radi nevarne arnavtske okolice in da moramo takoj dalje. Nismo se mu upali upirati. Oprtali smo si zopet nahrbtnike. V dremavici smo trudni in neprespani pobirali stopinje proti Andrijevi. Hodili smo po krasni avtomobilski cesti skozi znano Rugovsko klisuro. Na eni strani štrlijo visoke stene, na drugi Pećanska Bistrica in nad njo zopet stene. Na vem, ali imamo kje v Sloveniji tako divjo sotesko, polno neoskrunjene lepote, kakoršna je ta. Po takem klancu smo hodili vse do vznožja Čakora. Nato pa se v serpentinah dviga cesta na vrh Čakora in na drugi strani se niža pot zopet v številnih zavinkastih črtah v dolino reke Lima. Odtod pa mimo vasi Ulotina in Murina do Andrijevice. V Andrijevi smo prispeli popolnoma zmučeni, saj smo hodili sedemnajst ur in prehodili 76 km brez počitka. Le eno uro smo se zadržali na Čakoru. V Andrijevi pa si radi slabihkušenj v Peći nismo hoteli najeti sobe. Rajši smo obiskali naučno ekspedicijo medicincev iz Beograda, ki so nam radi prepustili šotor, kamor smo se zlekli in spali zaslužno spanje.

(Dalje)

Mnogo sem že čital o morju, videl ga že dostikrat naslikanega v najpestrejših barvah, toda prave predstave o njem le nisem imel. Hrepenenju, da bi ga videl v vsej njegovi naravni lepoti, se nisem mogel več ustavljati in s prijateljem sva se zmenila, da se napotiva na Sušak.

Nekaj dni po koncu šolskega leta sva jo mahnila peš po najbližji poti proti Kočevju, kamor sva prišla drugi dan in uživala gostoljubje dijaškega doma. Tretji dan pa na Delnice, kjer se nama je godilo slabše kot cerkveni miši. Po vsem mestu sva prosila prenočišča in končno le dosegla toliko, da sva spala v neki gostilnici na trdih klopih. Ne vem ali sva res sličila rokovnjačem, da so se naju povsod branili. V gostilni pa je bilo tako mrz, da nisva mogla spati in sredi noči sva jo popihala skozi okno na cesto, kjer sva motila pse v njihovem spanju do jutra, ko je odšel najin vlak proti Sušaku.

Hitro sva se bližala cilju. V začetku so hiteli mimo nas nepregledni gozdovi, a kmalu jih je zamenjalo golo kraško kamenje. Naveličal sem se pokrajine in dremal ob oknu. Nenadoma zagledam pod seboj veliko sivo planjavo. Srce mi je pričelo burneje utripati: kaj če bi bilo to morje? Vprašava sopotnike, ki nama potrdijo. Toda kakšno razočaranje. Predstavljal sem si ga modrega ko nebo in sonce se koplje v njem. Pojasnili so nama, da je zato sivo, ker je oblačen dan, kar nama pa ni moglo vrniti prejšnjega razpoloženja. Nemo sva gledala, kadar se je zopet prikazalo.

Sušak. Dopolodne sva si ogledala mesto in пристanišče, kjer nama je bila vsaka stvar nova tako, da naju je več ljudi vprašalo, če sva prvič na morju. Popoldne je izginila z neba sleherna meglica in toplo junijsko sonce naju je gredo v kopališču, kjer sva se hladila.

Proti večeru sva se povzpela na Trsat, od koder je bil krasen pogled na mesto in morje. Sonce se je spustilo nad Učko goro in počasi tonilo. Na morju pa se je odražala svetla prog, ki je trepetala, kakor bi vedela, da bo kmalu konec njene lepote. Zamaknjena sva gledala še dolgo, ko je bilo sonce že daleč za gorami, na morje, ki se je pričelo zavijati y tajinstvene megle.

Da, tako je naše morje in še lepše, če ga vidiš sam.

GLASNIK

60-godišnjica br. Bogumila Kajzelja. 10 februara navršio je 60 godina svog života starešina Ljubljanskog Sokola br. Bogumil Kajzelj, jedan od retkih sokolskih radenika i ljubitelja naše sokolske omladine.

Već kao dete usrkao je u svoju dušu sokolsku ideju, kojoj je ostao veran do današnjih časnih godina. Zadojen sokolskom misliju još od svog oca stupa on u svojim mladenačkim godinama u Ljubljanski Sokol, a kasnije za vreme boravka u Zagrebu stupa u redove Hrvatskog Sokolstva. Vraća se nakon toga u Ljubljanu, u Ljubljanski Sokol, radi neumorno, postaje nato tajnik Slovenskog sokolskog saveza, gde je naročito mnogo radio na zbliženju s braćom Hrvatima i Srbima. U svojem društvu mnogo je radio, a zbog svojih lepih osebjina bio je biran i u starešinstvo Slovenskog sokolskog saveza, dok je u bivšem Jugoslovenskom sokolskom savezu obnašao čast potstarešine. Od 1924 pa do danas starešina je Ljubljanskog Sokola. Na prošlogodišnjem ljubljanskom pokrajinskom sletu bio je predsednik sletskog odbora. Član je Sokolske župe Ljubljana. U građanskom zvanju je penzionisani poddirektor Ljubljanske kreditne banke. Od svog penzionisanja naročito se je posvetio Sokolstvu gde radi neumorno kao pčela, što naročito karakteriše njegov život. Još i danas vežba u kategoriji starije braće. Naročitu brigu posvetio je odgoju naše sokolske dece, s kojom radi kao pravi otac. Među njima naročito je obljubljen.

Našem dragom jubilarcu želimo i mi naraštajci obilje sreće i zdravlja.

Zdravo!

(Kljč.)

»Za slobodu i ujedinjenje«. 11 o. m. bila je u Zagrebu jedna velika i retka sokolska slava. Tog dana predao je I zamjenik starešine Saveza SKJ brat E. Gangl br. Sokolskoj župi Zagreb na čuvanje i pohranu divnu zastavu pod kojom su Hrvatski Sokoli 1917 godine došli na solunski front, da i oni doprinesu svoj udeo na oltar domovine. Divan primer požrtvornosti i pregaranja, kojim su bili prožeti svi naši predratni Sokoli zvali se oni bilo kojim imenom, i pripadali oni bilo kome plemenu! Predaji ove zastave, koja je bila do sada pohranjena u ratnom arsenalu u Kragujevcu, prisustvovao je i starešina bivše Osvetničke čete Tomislav br. Rusnan, koju je on doveo iz Čikaga u borbu za oslobođenje. Preporučamo našim čitačima da pročitaju odnosni članak u Sokolskom glasniku br. 12 od 16 marta o. g.

Ubijanje ptica još uvek nije prestalo. Švajcarska ima zakone, koji kažnjavaju ubijanje korisnih ptica. Ali ima još uvek ljudi, koji se bave ovim ružnim poslom. Tako su jednog dana u italijanskom delu Švicarske, u kantonu Tesinu došla u jednu gostionicu dva gosta. Zahtevali su »uccelletti con polenta«, t. j. ptičice s polentom, ali su odmah izjavili, da se ne zadovoljavaju prostim vrapcima, jer ih mogu dobiti u svakoj krčmi, već su zaželeli porciju pravih ševa. Da bi se gosti uverili o »dobro robu«, odvedoše ih u kuhinju. Tamo su dve žene čistile čitavu hrpu sitnih ptica. Gosti se na oči uveriše da su to prave ševe. Odmah izvadiše svoja uverenja — poslala ih je kantonska policija — te zapleniše sve ptice, bilo ih je 105. Podnesoše odmah tužbu i protiv gostioničara i protiv dobavljača. Možemo da zamislimo, koliku štetu počinu nekolicina ili čak stotine takvih »lovaca«, a bilo ih je još nedavno na tisuće, naročito u gornjoj Italiji.

Najveću dosad poznatu morsku dubinu izmerila je nedavno jedna ekspedicija u zapadnom Atlantiku kod Antila, i to severno od Portorika. Iznosi 13.500 metara,

dok se do sada smatralo, da je u severnom Atlantiku more najdublje 8526 m, a u južnom 8264 m.

30 godina spavao u mrtvačkom sanduku. Neki niži činovnik u jednom francuskom gradu bio je čitav svoj vek čudnovat svetac. Kad mu je bilo 30 godina, pričinilo mu se, da će umreti, pa je za sebe naručio krasan mrtvački sanduk s divnim rezbarijama, kojima bi se ponosio čak i kakav rimski car. Bacio je krevet iz svoje sobe, te je spavao od sada samo još u tom sanduku, koji će mu jednom biti, kako je odredio, i poslednja postelja, kada bude legao zauvek. Preko 30 godina probudio se taj čovek svako jutro u svom sanduku, te je pozdravio novi poklonjeni mu dan. Nedavno je opet legao, te nije više ustao. Svoju želju, da ga sahrane upravo u tom sanduku, izričito je zabeležio u svojoj oporuci. Ali grobar je protestovao, jer je sanduk bio odviše golem, a iznimka, da bi kopao veće grobove, nije dozvoljena. Stoga su ga sahranili u običnom mrtvačkom sanduku, a njegov sanduk bi razbijen i spaljen.

Bakcili tuberkuloze u ptičjim jajima. Neki naučenjak u Lajpcigu u Nemačkoj istraživao je ponovno bakcile tuberkuloze u ptičjim jajima, te je našao, da je između 1333 istražena jaja tuberkuloznih ptica (većinom kokoši) bilo takvih bakcila u 75 komada, dakle u 75%. Iako je broj do sada istraženih slučajeva još uvek odviše malen, a da bi se mogli iz toga izvesti općenito valjani zaključci, ovaj je naučenjak već sada ubeđen, da mogu jaja tuberkuloznih kokošiju vrlo lako preneti bakcile tuberkuloze na čoveka.

U čamcu od gume u Afriku. Dva mlada Nemca, koji hoće da putuju na malom čamcu od gume u južnu Afriku, stigli su nedavno u Rim. Svoje putovanje počeli su na Lago di Como, jezeru u alpskoj Italiji, odakle su rekom Padom došli u Jadransko More i ovde do Ankone. Tu su preneli čamac u Orto na Tiberi, te dospeli Tiberom u Rim. Odavle veslače Tirenskim Morem u Palermo na Siciliji i onda u Tripolis. Čim obidu severnu Afriku, nameravaju ići preko Crvenog Mora u južnu Afriku.

Ravni krovovi u Nemačkoj zabranjeni. Danas mnogi ljudi vole da grade kuće s ravnim krovovima. No neki gradovi u Nemačkoj zabranili su graditi takve kuće; dozvoljavaju samo kosce krovove. Ravni krovovi se tobože ne slažu s nemačkom rasom i ne odgovaraju nemačkom slogu građenja.

Za šalu

U školi. Profesor govori o francuskoj revoluciji, o nesrećnom kralju Ljudeviku XVI, koji je morao da plati svoje grehe i grehe svojih prethodnika smrću pod giljotinom. Onda upita: »Popara, što nas uči primer Ljudevita XVI?« — Popara: »Uči nas... uči nas... da u odlučnim časovima ne smemo izgubiti glavu.«

U zverinjaku. Krotilac tumači dacima: »Medu zverima što ćete ih videti u našem zverinjaku najpre pada u oči tigar...«

Sjajan učenik. Otac: »Kaži, Pavle, kako je bilo danas u školi?« — Pavle: »Lepo, tata. Pomisli šta je kazao gospodin učitelj.« — Otac: »Sigurno te je pohvalio.« — Pavle: »Da... Rekao je da bi valjalo školu odmah zatvoriti, kad bi bili svi učenici takvi kao što sam ja.«

Domaće životinje. Učitelj priča učenicima o domaćim životinjama. Napokon pita: »Kaži nam, Kukriću, što nam sve daje guska?« — Kukrić: »Guska nam daje meso, mast...« — Učitelj: »Još nešto dobivamo od nje, seti se samo — no, zar ne znaš? A što imate na primer doma u krevetu?« — Dušan: »Buhe, gospodine učitelju!«

Mala brbljavica. Nevenka ide sa svojom majkom u šetnju, te opazi kokoš, koja ima na jednoj nozi svetao obručič. Začudena upita: »Mamice, je li i ova koka u data?«

Nije razumeo. »Kako sediš, Mirko!«, opomene otac sina, koji se na stolici ružno protegnuo. — »Hvala, vrlo dobro, tata!«, odgovori mu sin.

Zna sebe. Stanko: »Tata, danas ne moram napisati zadaću. Gospodin učitelj je rekao: »ako zadaću ne mislite napisati uredno, onda je ostavite.«

Mudrac. Otac kaže svome sinčiću: »Kad sam ja bio malen dečacić, nisam nikada lagao.« — Sinčić: »A kada si onda počeo lagati, tata?«

U zoološkoj bašti. Janko i Anica su u zoološkoj bašti. Anica sva ushićena promatra kameleona, te kaže svome bratu: »Vidide, Janko, koliko jezičinu ima kameleon!« — »Jesi li mu zavidna?«, odvratila joj vragoljasti brajko.

Iz uredništva

Naredni broj Sokolića izići će koncem aprila. Rukopise treba poslati uredništvu najkasnije do 10. aprila.

Pošta uredništva

J. L. u P.: Pesmicu: »Spremajmo sel« ne možemo da uvrstimo, jer je po sadržini i tvorbi jednaka onoj »Već se spremaju«. »Želje Sokolice« ne možemo da objavimo, jer si bila vrlo nesrećne ruke pri sastavljanju. Pokušaj sreću u prozi! »Soko« ne može da izide, jer je i suviše ponavljanja; ritam i sadržina vrlo su slabi. »Sarajevski slet« nije primeran po svojoj tvorbi. Nema ni ritma ni rime. Daj popravljati svoje sastavke iskusnoj braći i sestrama. Ne kloni! Svaki je početak težak. Donašamo Ti jednu pesmicu, koja je nešto bolja.

S. D. u B.: Tvoju pesmicu »Sokoli« ustupili smo bratu uredniku »Naše radosti«, jer je vrlo prikladna za taj list.

J. M. u G. S.: Pesmicu »Napred«, jer po formi i sadržini ne odgovara svojoj svrsi ne možemo objaviti. Donašamo u prozi. Inače dobro.

Đ. Č. u S. M.: Tvoj sastavak u stihovima »Sokoli, dodite!« nije baš najbolje pogoden. Kad bi se pesmica doterala bila bi dobra. Ovakvu ne možemo da objavimo.

M. A. u V.: Popunjalka Srećan Uskrs zakasnila je za ovaj broj. Objavićemo je u uskršnom broju naredne godine.

Rešenje iz 2 broja »Sokolića«

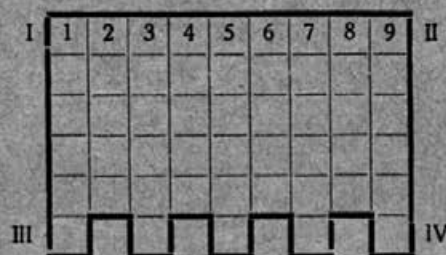
Popunjalka (Sokol). Vodoravno: 1 Okov, 4 Intor, 8 Lagum, 12 Tope, 16 Jak, 17 Udam, 18 Orah, 19 Ter, 20 Atom, 22 Ot, 23 Staza, 26 Al, 27 Seta, 28 Avlija, 30 Zalost, 32 Orati, 33 Ad, 35 Vihor, 39 Eh, 41 Tri, 42 Turaj, 45 Za, 46 Cvetić, 49 Hadžija, 52 Atina, 56 Vo, 57 An, 58 Novac, 61 Šara, 62 Borba, 63 Bokor, 64 Bata. — Okomito: 1 Oja, 2 Katar, 3 Oko, 4 Idol, 5 Nati, 6 TM, 7 Raf, 8 Loz, 9 Go, 10 Ural, 11 Malo, 13 Ote, 14 Petao, 15 Era, 21 Mat, 23 Saditi, 24 Ar, 25 Aždija, 27 Stiha, 29 Viljea, 31 Svezan, 32 Orijaš, 36 i 37 Ružica, Ita, 38 Ar, 40 Drava, 43 Uč, 44 Ah, 47 Evo, 48 Tor, 50 Džak, 51 Ino, 53 Ta, 54 Ir, 55 Na, 59 Ob, 60 At.

Mala popunjalka. Vodoravno: 1 Bećar, 5 Sar, 6 Tor, 8 Ker, 10 Dug, 12 Ot, 13 Oka, 14 No, 15 Ar, 17 Ko, 18 Ilija, 19 Bek, 21 Vrt, 24 Oba, 25 Ita, 26 Ropac, 27 Od, 28 Ah, 30 Et, 31 Oto, 32 Ra, 34 Noj, 36 Vid, 37 Kal, 39 Sed, 40 Katar. — Okomito: 1 Bar, 2 Er, 3 At, 4 Rod, 5 Seta, 7 Runo, 8 Ko, 9 Okrijepiti, 11 Go, 16 Rikard, 17 Kapica, 19 Bo, 20 Ob, 22 Rt, 23 Ta, 27 Otok, 29 Hrid, 30 En, 33 Ad, 35 Jak, 36 Ver, 38 La, 39 Sa.

Zagonetan češalj

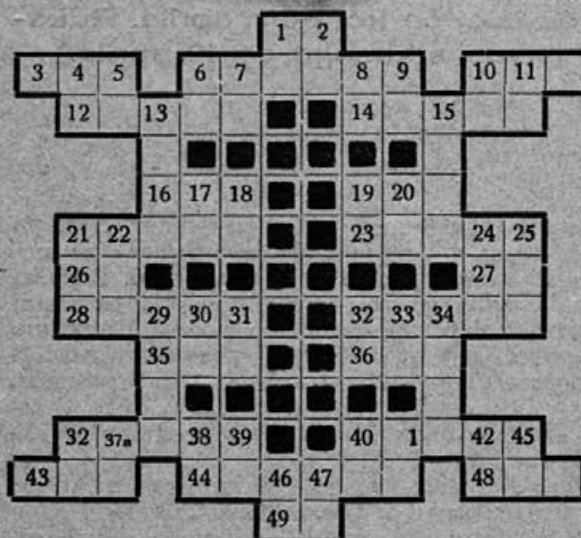
Sastavio: Svoboda Slavo, naraštajac, Tivat.

Samo okomito: 1) Upravitelj pojedine pokrajine u staroj Perziji; 2) Svečana odeća; 3) Pritoka reke Kupe (gen.); 4) Kovina; 5) Udvarati (glagol bez krajnjeg i); 6) Malen; 7) Skidana, raskinuta; 8) Pokazivač puta; 9) Govornik (latinski). Od I—II mora da izade ustanova u državi, a od III—IV njen starešina.

Ukrštene reči

Sastavio naraštajac Arandelović Miodrag, Vukovar.

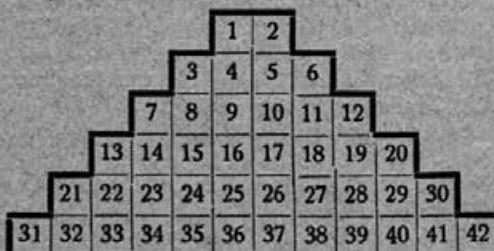
Deo drveta. 15. Dvorište. 17. Zlato (fran.). 18. Lična zamenica. 19. sa »R« vreme. 20. Prilog. 21. Veznik. 22. Zamenica. 24. ž. ime. 25. Prilog. 29. Spor. 30. Isto kao 9. okomito. 31. Konj. 32. Krava (nem.). 33. Uzvik. 34. Vremenska pojava. 37. Začin. 37 a. Isto kao 1. vodoravno. 38. Uzvik. 39. Zamenica. 40. Svojeručni potpis (skraćeno). 41. Zamenica. 42. Uzvik. 43. Predlog (nem.) 46. Domaća životinja. 47. Uzvik.

Vodoravno: 1. Slovo crkvenoslovenske azbuke. 3. Drugo. 6. Deo klavira. 10. Grad u Jugoslaviji. 12. Konjanik s Primorja. 14. Ražanj (prov.). 16. Boja (nem.). 19. Zamenica. 21. Pripadnici starog naroda. 23. Naša gora. 26. Francuski određeni član. 27. Predlog. 28. Naša neoslobodena pokrajina. 32. Riba. 35. Boj. 36. Deo glave. 37. Vrsta tkanine. 40. Kuća za životinje. 44. Pripadnik starog naroda. 45. Vrsta drveta (množ.). 48. Naša reka. 49. Usklik.

Okomito: 1. Što ima svaki kotač. 2. Dva ista suglasnika. 4. Predlog. 5. Sa »b« zadaje muku. 6. Zamenica. 7. Mera za površinu. 8. Slovo latinske azbuke. 9. Egipatsko božanstvo. 10. Negacija. 11. Pridev za boju bez »S«. 13.

Slovni mozaik

Sastavio: Svoboda Slavo, naraštajac, Tivat.

Od slova: a, a, a, a, a, c, c, d, d, e, g, i, i, i, i, i, l, m, m, n, n, n, n, o, o, o, o, r, s, s, s, s, s, t, u, u, u, u, v, v, ž — treba u gornji lik složiti reči ovih značenja. (Koje se slovo metne u lik treba ga precrtati!) Od 1 do 42 mora da izađe jedno lepo sokolsko geslo.

Od I do II treba da izađe jedan sokolski omladinski list.

- 1, 2, 19, 39, 6 = ruke i noge.
4, 25, 37 = rečna riba.
32, 5, 13, 12, 22 = sila moć.
11, 41, 22, 27, 3, 30, 28 = prokletstvo.
24, 34, 33 = reka u Africi.
35, 36, 30 = kuća, stan.
31, 9, 11 = mesto gde je Aleksandar pobedio Darija.
38, 20, 3, 15, 42 = grad u Rusiji (Ukrajina).
23, 8, 17, 29 = vodi struju (a = u).
16, 8, 26 = krvoločna zver.
7, = treće u azbuci.
21, 40, 10, 14 = piće alk. (o = u).

Magični kvadrat

1	2	3	4	5
2				
3				
4				
5				

Vodoravno i okomito: 1) Parazitska biljka; 2) Sitan; 3) Otmemo društvo; 4) Oblik glagola leteti (sloven.); 5) Letopisi.